

A
kultúra tükré

STEINHOFFER KÁROLY

műve:

A KÖNYV TÖRTÉNETE

I. rész:

A magyar könyvnyomtatás
és könyvkereskedelem
rövid története
a legrégebbi időkől napjainkig

II. rész:

A könyv történeti fejlődése

A két rész ára 3 korona.

Megrendelhető:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, Andrásy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

Érdekes ujdonság!

A mai magyar művészet Képzőművészeti anthológia

Szerkeszti:

Előszóval ellátta:

GYÖNGYÖSY NÁNDOR PAKAI GYULA

Cikkeket írták:

GR. ANDRÁSSY GYULA, MAGYAR ELEK,
BÁLINT LAJOS, MALONYAY DEZSŐ,
GYÖNGYÖSY NÁNDOR, RÓZSA MIKLÓS,
LYKA KÁROLY, SZABLYA JÁNOS.

A kötetet több mint 150 szép kép díszíti.

Ára 6 korona.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvárusnál.

Most jelent meg!

Köveskati Jenő
versei

ÁRNYAK

Szalay Pál rajzaival

Ára 3 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvárusnál

Vadászsportot üzők

akár itthon, akár a fronton vannak —
figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD“

KÉPES VADÁSZUJSÁG-ot

Állandó melléklete:

„A vadászeb“

czímű egyedüli magyar nyelvű eb-
tenyésztési szaklap. — Mindkét lap
gyönyörűen illusztrálva.

Előfizetési ár mindkét lapra: egész
évre 14 kor., félévre 7 kor., negyed-
évre 3.50 kor., egyes szám ára 50 fillér.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Buda-
pest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.
(Franklin-Társulat.)

A magyar katona aranykönyve

Katonáink hőstettei
a világháborúban.

WOINOVICH EMIL

cs. és kir. gyalogsági tábornok

vezetése alatt szerkesztette

VELTZÉ ALAJOS

cs. és kir. alezredes, a cs. és kir.

hadieleveztár osztályfőnöke

Közreműködtek:

REICH ÁRPÁD

m. kir. honvédtisztár-alezredes

és

SEBŐK ZSIGMOND.

Képmellékletekkel

Ára kötve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben

★ RENDELÉSNEK
SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI.

Pályázati hirdetmény

A dévői áll. főreáliskola internátusában az
1916/17. tanévre több teljes díjas és több ked-
vezményes hely ül meg.

Kérvények beküldésének határideje július 15.

Tartásdíj egész évre 500 K és 150 K drága-
sági pótdíj, mely díjak előleges negyedévi rész-
letekben fizetendők.

Bővebb felvilágosítást ad az internátus igaz-
gatósa.

A SZÍV

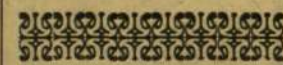
a címre

AAGE MADELUNG

egyik legjobb elbeszé-
lésének. Megjelent a
Magyar Könyvtárban.

Ára 60 fillér.

Mindenütt kapható!

+ Az elhízás +

Kitűnően bevált ellenszere az arany-
érmekkel és oklevelekkel kitüntet-
tét DAKODIN. Nincs túlsúlyos test,
nincs káros elhízás többé, hanem
csak karcsú elegáns alak és kecses
termet. Nem orvososság ez, nem tit-
kos szer, csupán a túlsúly, de egészsé-
geseknek egyaránt látnos eszköze a zoro-
mális testalkat elnyerésére. Diétára
nincs szükség, sem a szokott élet-
rend megváltoztatására. A hatás
meggyőző. Egy csomag, amely egy hó-
napra elég, 7-50 K, két csomag 14 K.
Kapható a pénz előleges beküldése
vagy utánvétel mellett. Gyártó: Dr.
Hivarys & Co. Newyork. Egyedüli
székhely: Gross Antal ki-
vitelei háza, Budapest, VIII. ker.,
József-körút 23/n. sz.

A Magyar Könyvtár

kaszetta kiadása.

Ambrus, Heltai, Kafka, Kóbor, Krúdy, Lakatos,
Molnár, Sebők, Szini, Szöllösi

64 elbeszélést tartalmazza 10 kötetben,

külön-külön kötésben, színes borítékkal.

A tíz kötet egy kaszettában ára 6 K.

MAGYAR KÖNYVTÁR A FRONTRA!

Tíz füzet, tartalmaz 64 kitűnő elbeszélést.

Ára tábori csomagolással együtt 3 K.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

VASÁRNAPI UJSÁG

28. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JULIUS 9.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A Világkrónika-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhez a postálag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

AZ OLASZOK ÁLTAL ÉPÍTETT SZERPENTIN UTAK.

AZ OLASZ HARCZTÉRRŐL. — Jolly Gyula, a harcztérre kiküldött munkatársunk fényképe.

SZENT BORBÁLA KÉPE.

REGÉNY. -- IRTH HAVAS ALISZ.

(Folytatás.)

— Hogy van, Margitka? Még nem beszélünk másról, mint ápolónői dolgokról.
— A mennyire jól lehetek háború idején.
— Elvitték-e valakijét?
— Közelállót, senkit.
— Mondja, mit szólna hozzá, ha azt hallaná, hogy a szekrényében őrzött leveleit most valaki idegen elolvassa?

— Sértene. Miért kérdi?
— Mert úgy van!
— Miért? Ki? — pattant fel ijedt meglepetéssel Margit. — Valaminek ki kell derülni azokból...

— Csak nem történt valami Mayerrel? — A szeme nagyra tágult és fénylett.
— Ki az?
— Mayer Gusztáv, a festő...
— Ah, hallottam már a nevét. Levelei vannak tőle? Mit írnak a szülei?
— Semmi különösét, — mondta bámulva. — Az apám, hogy menjek haza, az anyám, hogy maradjak, hisz tudja, hogy jól érzem magam itt, Aczéléknél jó dolgom van...

— Igen, Aczélének nagyon szereti s nem ép mint «kisasszony» tartja magánál. Még ápolni is engedi, mivel ő lusta, így akarja leróni honleányi kötelességét. A gyerekek mellől dél-éltre elengedi, sőt néha délután is ad pár órát, ugyebár? Ez szép. De most változik a dolog. Az oroszok betörték Uzsonán, nem hallotta még? Ma gyanusak a ruhénél? Érti, Margit? S valaki följelentette magát. Klemi fenyegetőzött ilyesmivel, mondott valamit, hogy ő csak az orvoságról feledkezett meg, én pedig olyan ápolónőket dédelgetek, a kik a kis és nagy oroszokkal összezúrik a levét. Mit tud erről, Margit?
— Semmit. Keveset voltam otthon s a szüleim sosem beszéltek előttem ilyesmiről.

— Aczélének telefonált most nekem kétségbeesetten, hogy házkutatás van nála Margit miatt. «Ki hitte volna?» Megnyugtattam, hogy maga elmondta egyszer nekem az élete történetét s ha van egy kis emberismeretem, maga ártatlan. Ő majdnem sírt, hogy ilyen izgalom, ilyen kellemtelenség, szóval biztosítottam, hogy Margit meg fog válni tőlük mielőbb. Ismerem az illető rendőrtisztviselőt, ha nem talál semmi terhelőt, akkor megkérde, hogy simítsa el a dolgot Aczélékért, különösen kedves páciensem, Aczélének, idegeiért és magáért, Margit, a kit határozottan ártatlannak tartok.

— Köszönöm... Az vagyok s rettenetes ez a gyanú!

— Egyelőre ne távozzék a kórházból. Később ismét hivatva Margitot. — Most telefonált Aczélének s a tisztviselő. A mit találtak, inkább jó. Egy el nem küldött levél az anyához. Magyarazza, hogy az apja annyira zárkózott, alig szólnak egymáshoz, a falu annyira idegen magának, hogy jobb szeretné, ha anyja jönne fel ide, emlékszik?

— Igen, ezt már egyszer meg kellett írnom, de mégis meggondoltam s nem küldtem el.

— No, megpróbálom eligazítani az ügyet. De Aczéléktől azért eljőn...

— Igen... csak hova?... valamiképp döntök...

— Ha döntött, jöjjön hozzám, addig én is gondolkodom, mit tehetünk.

— Nem tudom, hogy is lehet valaki ilyen jó...

— Ej, csak féltem magat, hogy rosszabb sorsa lesz, mint a milyet érdemel.

Biztos tekintetű, tiszta szeme tűnődve nézte a leányt, aztán elmosolyodott.

— Baj, hogy Mayer levelei idegen kézbe kerültek?

— Nem volt bennök semmi olyan, — felelt Margit s a földre nézett. Ott állt még kicsit, idegesen játszva a kezével, aztán köszönte az orvos barátságát és ment. Ezután találkozott a folyosón Edittel. Annyi félelem, kétség, reménykedés kavargott benne, nem tudta még feltárni

ezeket Editnek sem. Aczélék nem faggatták, de nem is marasztották, még egy éjet ott töltött, csomagolt, a csomagjáért majd elküld. Másnap este a kórházba ment, soros volt a virrasztásban. A gyermekeknek nem lehetett megmondani, hogy elmegy, sirtak volna. Szomorúan nézett még egyszer rájuk. Az út, melyen elindult hozzájuk, megszakad. Mintha már is messze jár ismeretlen, homályos ösvényen. Most jó lenne a társát hívni és mindent elmondani neki, hadd vigasztalja és biztassa, ha tudja. Mayert nem hívja, nem. Talán nem is esnék jól a jötte, még az ő szánakozását sem bírja el, valami új rázkódást sem.

Ment a kórházba, Edit várta, magukra vették a fehér kórházi kötenyt s a tükör előtt igazgatták sietősen. Majdnem egyforma volt a magasságuk.
— Ni, most ép úgy vagyunk, — szólalt meg Edit, — mint mikor az iskolában egyformán öltöztünk sötétkébe, fehér kötevényel, s a tanítónők azt mondták: mintha testvérek volnánk. Pedig a vonásaink nem hasonlítanak, ha csak az arczikefezésünk nem.

Pillanatilag egymást nézték a tükörben s meglátták egymásban magukat. S érezték, hogy ha nagy különbözőségek vannak is közöttük, testvérek, sok igaznál testvérebbek. Egyszerre indultak a szomszédos két kórterembe, éjjeli inspekcióra. Az éjszakát mindig rosszul töltötték a betegek, forró és megviselt már az ágyuk, a lepedő ráncaival keményen vágódtak bele a testükbe, a párnán sosem akadt jó hely a fej számára. A merev löszörpárnán megtört a nyak, a kis tollvánkosen megizzadt. A nappal féken tartja a betegséget, mint az árnyékot, az éj engedi, hogy előkusszék és nőni, hízni kezdjen. Egyik-másiknak kevés és sűrű volt a levegő s egy kis hegyi szellő ugyancsak jól esett volna. Itt hangos, gyors szuszogással aludta lálalmát az egyik, ott a másiknak csak a szemében csillogott erősen az emelkedő belső forróság... Bántja a viláosság? — kérdezte Edit egytől, a ki könyökben hajlított karjával eltakarta az arcát s most vált csak kissé láthatóvá. Most látta, hogy torzonborz szakállán nagy könnyecsek folynak végig, csak most látta, hogy szegylt, titkolt zokogástól meg-megremeg a teste. Pedig hős volt, a kiről csodákat beszéltek, a kit kitüntettek s a ki visszakiárvánkozott, lám, nem gyönyörűségéből, hanem kötelességérzésből.

Editben egyszerre akart feltörni mindaz a keserves sírás, mely hetek óta fel nem törhetett. De újra elnyomta. Megsimogatta az embert és odasúgta: talán megkönnyebbül. Tovább ment. A villanyfényben vakítón fehér volt az arca s a szeme vöröskarikás. Könnyebb sebesültek és erősen túró jó magyar bakák követték a tekintetükkel. Többen aludtak már; egyik frissítőt kért, a másokra új borogatást kellett tenni. Ujságokat keresett és a villanykörtét letakarta. Leült az egyetlen faszékre és elővette a kötését. Az ujjai szerettek volna elengedni a tüket, s keze lehanyatlani vágott, a torka száraz volt, jól esett volna limonádét kérni, mint gyermekkorában, ha beteg volt. Mindenáron gyorsan akart volna kötni és nem akart gondolkodni. Látni se akart volna, mégis látott. Látta Valodját, a mint néz, számum-forró nézéssel, látta a sógorát mereven, tán holtnak. Látta nővére előjövő kis gyermekét kulesolt kezekkel imádkozni...

— Oh, weh, — hangzott panaszosan. Odament a tizenötödik ágyhoz. Keze hidegsége jól esett a lázas homlokának. Ott, a nyitott ajtón át a kis teremből hangot hallott, bement. — Editke! — szólította egy önkéntes.

— Kiván valamit, Medek?

— Jöjjön, meséljen egy kicsit.

— Nézze, Medek, inkább kérjen egy pohár vizet, vagy akár limonádét, de aztán megyek vissza a nagy terebe. Maga már, hála Istennek, nagyon jól van s intelligens embernek ilyenkor

már kevesebb szüksége van reánk, mint nekik odabent, mondtam már tegnap is.

— Kár, hogy mindig csak limonádéval kínál, azt nem kérek.

Ez volt az, akit Klemi nővér, Edit és Margit volt iskolatársa, félnapokon át mulattatott s így felelte el az orvoságok beadását. Szép és ügyes fiú volt.

Lassan lépkedtek a perczek, mint valami falusi szoltáros gyászkiiséret, még annál is lassabban. Mégis végre az éj csak beleszürkült a reggelbe. Edit befejezte az érmelegítőt. Rekedtes hangon szólt az érkező ápolónőhöz, átadta a betegeit. Margittal együtt léptek ki a kapun.

— Gyorsan be az autómbe, — kiáltott reájuk Melanie nővér, — hazaviszem ezt a két zöld békát. — Régi megállapodás volt, hogy ilyenkor Editékhez megy Margit is. Forró tea és vetett ágy várta őket. Nem kellett altatás. Az sem zavarta álmukat, hogy Szabóné egy darabig ott állt és nézte őket. Aztán sóhajtott, átment a másik szobába, kinézett, nem, még nem jöhet a postás.

Rózi felnyitotta a szemét, megtapogatta a párnáját. Igen, még nedves a könnyektől, álmában sírt. Dél volt, mikor a két leány felébredt. Puha mosolylyal Edit, maga sem tudta, mit álmódott, de jónak kellett lennie, mert lassan-elpárolgó hangulata meleg volt, mint a teveszór takaró.

Margit fáradtabbnak látszott, mint lefekvéskor.

— Edit, hallottad a rossz hírt tegnap a kórházban?

— Nem. Mit?

— Hogy az oroszok betörték Uzsonán.

— Igazán! A Kárpátokot az ilyen hírtelen! Lehetetlen! Te hiszed?

— A tanár úr mondta...

— De hát, hogy lehet? A mi erős határainkon... Igaz, jöttek a tatárok, de váratlanul, mikor még nem volt védelmünk. Most csak gondoskodtak róla?

— Nem tudom... Azt mondják, azt mondják, hogy...

— Hogy mit?

— Hogy árulók voltak... hogy a ruthének árulók... már rég... orosz pénzért.

— Ugyan a ruthének? — mélységesen nézett Margitra. — A mi ruthénjeink? A Rákóczi-imádók? A galicziaiak, az más. Az lehet. De a miénk... én nem hiszem.

— De Edit, én hiszem... A Rákóczi-kor... olyan régen volt... És a ruthén jó, de korlátolt... hiszekény... Hitt a koszmárosainak s végkép elszegényedett s akkor kapott az orosz pénzen és ígereten...

— És te tudtad?

— Nem. Pedig tudhattam volna, de igazán sosem jutott eszembe, pedig szédítő elgondolni, hogy esetleg meggátolhattam volna valamit. Milyen mulasztás, bármily keveset voltam is otthon világeletemben. Most, hogy visszamelek, látok a multban embereket, a kik jöttek messziről, járkáltak, sürgölődtek s aztüntek. Nyaranta, ha otthon voltam, láttam s elűntem őket. És most... Edit, nem tudom, hogy az apám, a pópa, hogy... gondolkozik. Olyan zárkózott ember. És nem tudom, mi van velük... Haza kellett volna mennem. Most... és végre elmondta, mi történt.

— Tegnap beszéltek anyussal, hogy neked Margit, nálunk kell laknod.

— Köszönöm, nem lehet.

— Miért?

— Ruthén leányt nem vehettek magatokhoz.

— Ugyan, Margit, ne is beszéljünk erről... És hátha nem is igaz a rémhír... Az emberek úgy szeretnek borzadást és botránkozást kelteni és érezni... A mi kellemetlenség volt, az miattam ért, ha Klemi okozta.

— Nem, nem miattad, Editkém.

Dalmady Győző, az elhunyt költő, Pestvármegye volt árvaszéki elnöke.

VIII.

Edit kinézett az ablakon, a legszomorúbb ósi nap nézett vissza rá.

— Jaj, szegény katonák a lövészárkokban és a sáros menetelésben, futott át rajta e gondolat hideglelésen. Szakadt az eső egyhangú szakadásal, a fényes, nedves járdán egykedvű emberek nyujtogatták fejük fölé esernyőjüket, egy aszszony boszúsán kapta fel a szoknyáját, helyet keresve lábának az útközép sarán át. Az ég reménytelen örök-szürkén borult a kedvetlen világ fölé, mint valami nagy, rongyos esernyő, melyen átcsorog az eső.

— Ilyenkor semmiben sem lehet hinni, győzelemben sem, lelkesedésben sem, magunkban s másban sem, borzasztó idő, — gondolta Edit. Benyitott Rózihoz.

— Ma tábori lapot kapok, — újságolta Rózi, — érzem.

— Már pedig a hitvesnek csak meg kell éreznie az igazat, — próbált örvendezni Edit. — Margit hol van?

— Margit? Hát nem szólt neked? Korán felkelt és elment.

— Ugyan! és hova?

— Csak annyit mondtott, hogy dolga van.

— Mi ez? — tűnődött Edit. — Micsoda bizalmatlanság ez? Ilyet még sohasem tapasztalt.

Az anyja sem tudott többet, mint Rózi. Az újságban örömhírt talált Edit, az utolsó szál orosz is kiűzték magyar földről. Máramarosoziget föllegezett az idegen uralom után és a rend az egész vidéken helyreállt. Aztán egy poétikus tudósítás, a keserűség és gyász poézise az odavetett sorokban. Hogy hajladoztak K. ruthén falu fái lombos-virágos ágai a mozgósításkor, hogy téptek virágot a kalapjuk mellé a pópa kihajló bokrairól a búcsuzó legények. És most, a mi lengő-rezgő lomb volt, komor merev kereszt, és a mi puhaföldű virágoskert volt, már is süppedő hantú temető.

Edit megrendült, de azért tovább olvasott izgatottan, remegően.

— Állt a harez... Az ellenség gyanúsán jól mozgott, mint a ki nagyon tájékozott... Árulót kerestek... K. faluban éjszakai csönd és sötétség... Semmi különös... semmi eredmény... Kicsiny pislogó csillag a görögkeleti templom ablaka. De minek ott a viláosság? Belépnek. Imádkozó emberek... kevesen. Miért ép éjszaka? Mert nappal el kell bujniok az ide is elszárguló golyók, srappellek elől. Tehát itt is, semmi különös. De annak a szentképnek egy része új festés, szólal meg egy festő önkéntes. Két életlen, mondják a helybeliek. Egy katona véletlen ötlettel megkopogtatja a fegyverével. Kong. Mögötte úr van. Igen, mögötte telefon van, összeköttetés az ellenséggel. Árulás, árulás... ez az, a mi kijátszotta a mi büszke őreinket, a Kárpátokat. Fekete szakállakat ráz a szél, ósi dühvel ront neki a himbálózó testeknek, tépi-rázza őket, a kik nincsenek, mert vétek, hogy voltak... Ez a Margit faluja...

Az ágya mellett a tegnapi «Est» lapjai... — Mi van benne?... — Semmi különös, — felelt Margit gyöngé hangon s a fal felé fordult. Tegnap hallgatók voltak mindketten.

Szívdobogva rohan Edit a kórházba. Margit járt már ott s jelentette, hogy ma nem jöhet. Edit nem hagyhatta el a betegeit, Margitot is helyettesítette, s telefonáltatott mindenfelé, a hova csak észszerűnek látta, hiába. Lázás sietséggel futott haza, mikor felváltották. Margit már otthon volt.

— Miért tetted ezt? — kérdezte Edit könnyes szemmel.

— Bocsáss meg, fiam, el kellett intéznem, mielőtt lebeszélj róla. — A szeme fénytelen és sötét karikás volt, a szája körül szenvedés mosolygott. — Már elintéztém. Megyek harcztéri ápolónőnek.

— Nem szabad menned.

— Akkor öngyilkos lennék, pedig nem szabad csak úgy haszontalanul elvetni az életet, az most nem magán-, hanem közvagyon. Értékcsinálni igyekszem s ha véletlenül meg is marad, legyen. Ha elvesz, jó.

— De, Margit, biztos az, a mit az újságok szinte novellaszerűen közöltek?

— Már utána jártam. Igaz. Rettentő igazság és kínos a gondolat, hogy ha én kevesebbet okoskodom és többet figyelek...

— Margit... legalább, no tedd meg ezt... találkozzál előbb Mayerrel.

— Lehetetlen. Holnapután indul az egészségügyi csapat s én nem akarom addig ilyesmivel tölteni az óráimat. Sok dolgom van és most menni kell egyenesen előre, minden kitérés nélkül. Tudod-e, hogy a kórház nagyszerű működési bizonyítványt adott?... így elnézik, hogy csak nemrég végeztem a tanfolyamot. Ez egyszer sikerült hát valamit kijárni magamnak... végre nekem való állás... Tanítónő most már aligha leszek... Lehettem volna a falunkban, de én azt hittem, ide való a képességem... És... most már tudom, miért borzadtam a missziótól... ott. Megtörtém volna az... apámmal szemben.

— Ha valaki, hát Mayer tehetné itt valamit, — töprengett magában Edit s megszólalt: — Margit, ha csak egy szikrát szeretted azt az embert, nem mehatsz el így, a tudta nélkül, ha csak nem akard büntetni...

— Nem. Lehet, hogy nem is szeretem, csak tudnám szeretni. Ej, ez most olyan semmisség, olyan törpe, könnyes história. Hisz tudod, hogy mi történt. Erts meg! Az apám áruló... s az én hazám, az én ügyem árulója... az anyám mártírhaltalt halt... eltűntek a föld színéről, minden értelm és én élek, itt felejtve. Erts meg! tűz,

golyó, srappell, jajszó, seb, mind-mind elbírom már, csak sirni nem tudok... többé... És Margit kiskilott a kezük közül, elment. Szabóné neheztelt is rá egy kissé, hogy nem hallgat a szóra. Három ültek megint az ablaknál és kötöttek. Rózi vidámabb volt már, megjött a rózsaszínű lap a férjétől s írta, hogy jól van.

Edit járt tovább is a kórházba, s a mint ment, úgy érezte, hogy nagy üresség közepén jár, távol mindenkitől s lelkeében emiért-ek, és emert-ek, köny- és véresepek, finom, halk sóhajok, de mélyek, és rezesen dörgő szózatok is kavargtak, kétségbejött zavarral. Tudta, hogy a kórházban nem mindenki szereti. A betegek mind, de az ápolónők közül többen fáztak tőle. Nem keresték a hozzájuk vezető más-más hangot s nem ismerték fel benne a maguk ugrádozó kedvét, néha különösnek találták az arcát, szemét s összesűgtak: ekzaltált lehet. És hogy Klemi, régi ismerősét, megdöbben, s bár nyíltan jelentette föl, végkép ellenszenvesé vált.

A nevetőszemű kis leányok nem képzelhettek más indokot, mint régi irigység, vagy új féltékenységet. Bár akadtak, kik helyeslő pillantással simogatták végig, ő csak ment egyedül és csodálkozott saját új keménységén.

Vajjon el még Valodja? Harezol? Sebesült? — kérdezte maga-magától. Elestett ismerősökre gondolt és itt is, ott is elemeget kegyetlenül szép katonaelményekre. Családok tragédiáira, érzéketlenségekre és pompás áldozatokra; tele volt a levegő a fantázia anyagával. De vajjon győzünk hát és jön a jobb kor, vagy mi jön?

A hírek most ép semmitmondók... Legalább azt tudná, azt merné hinni, hogy gondol rá Valodja. Hiszen remélhetné, de joga nincs ehhez, nemcsak szomorú, komor, hanem sértődött is volt, mikor elment. Mindenben, hiúságban is sértődött, ha nem értette meg őt és jaj a hiúságértőknek, — s Margitra gondolt.

Ha tudta volna... ha tudhatta volna, hogy messze a harcztérén a békéltető leterült éjszakában az ellenség lövészárkoc egyikében ott virrasztott Valodja is, egy a tömegben. A tömegben, melynek majd minden tagja egész világot jelentett önmagának s még legalább egy valakinek. Itt is, ott is egy-egy tűzpont gyúlt ki, cigaretták égő vége. Üsönd volt. A legtöbb súlyos kéz remegett s remege tartott egy-egy fényképet. Így töltötte a szlav szentimentalizmus az éjszakát, de szemközti a mi árkaikban is ilyen a véres nappalok reakciója.

— Pajtás, miért rejtgeted úgy azt az arczképet? — kérdezte egy katona Valodjához húzóva, — talán erősen diszkrét ügy?

— Nem, semmi olyan...

— Hát talán valami perzsa szépség? Tudom, hogy sokáig utaztál arra.

— Hát majdnem...

Ha tudta volna Edit, hogy az a fénykép az, melyet ittlettek zsebre dugott Valodja. Ha tudhatta volna... a tőrés, a várás, az élet talán még nehezebb lett volna.

Zemplén Győző az olasz harcztéren elesett kiváló fizikus műegyetemi tanár.

A Frankói Vilmos püspök által a Nemzeti Múzeum kertjében a magyar régészeti tudomány mesterei Rómer Flóris, Pulszky Ferenc és Hampel József emlékére állított emlékmű.

(Folytatás következik.)

JOFFRE.

A marnei csata után az egész világ az ő nevé-
től visszhangzott, Franciaországban nemzeti
hősként ünnepezték. Egész irodalom keletke-
zett, a mely átitatta a köztudatot azzal a szinte
vallásos meggyőződéssel, hogy Joffre zseniali-
tása mentette meg Franciaországot 1870-71
megismétlődésétől. A nimbusz tudata mintha
kissé fokozott mértékben jelentkezett volna
magában Joffreban is: ha az alakja többi tábor-
noká közé elvegyülten a külföldi illusztrált la-
pokban megjelent, mindig ugyanegy pózt lehe-
tett észrevenni; a köpenyét a la Napoleon vi-
selte, a nyakában állandóan ott függött az
elmaradhatatlan, impozáns méretű tábori láteső.

Ma? A milyen hévvel ünnepelte a közvéle-
mény, olyan túlfűtött szenvedelemmel veti rá
magát a cenzura láncát is áttörő kritika.
Joffre alakját, a mely valamikor a népszerűség
báránylehőjén úszott, az ellenségei mindenáron
a fölzúdulás viharfellegeivel szeretnék elhomá-
lyosítani. Egyre sűrűbben hangzanak el a francia
lapokban Verdunnel kapcsolatban a visszavonuló
stratégákra vonatkozó félreérthetetlen czélzá-
sok, máskor meg teljes nyíltsággal emlegetik
hol a kamarában, hol a szénátusban, hol a sajtóban,
hogy el kell ejteni az olyan főparancs-
nokot, a ki az alá rendelt szervezetet nem
tudja kellőképpen kihasználni. Bármennyire ba-
jos is tájékozódni abban a zürzavarban, a
melylyel az egymásra tornyosuló hírek és ese-
mények kergetik egymást, ha meg is vagyunk
fosztva attól, hogy ismerhessük a francia had-
vezetőségben történt személyi változások indító
okait és politikai motívumait, annyit mégis
meg lehet állapítani: Joffre népszerűtlenné vá-
lásának az a főoka, hogy csak katoná, hogy a
hadműveleteket tisztára katonai szempontból
ítéli meg és hogy a reményeit csak a katonai
lehetőségekre alapítja.

A háború kitérőeskor a francia kormány
választása azért esett Joffrera, a mikor a fő-
parancsnok kinevezéséről volt szó, mert köz-
tudomású volt róla, hogy soha sem szeretett
politikával foglalkozni. A mit a háború elején
az erényének tartottak, ugyanazokból a moti-
vumokból kelhet ki ellene most a kritika; Joffre
a háborúnak abban az előrehaladott
stádiumában, a mikor a politikai vezérmotívumok
a döntők, úgyszólván túlélte önmagát.

1852-ben született, a politéchnikai iskola el-
végzése után alhadnagy ranggal belépett a
hadseregbe. A német-francia háború során mint
mérnökari tiszt vett részt Páris védelmében.
1885-ben végigküzdötte a formozai expedíciót,
majd Tonkingba vezényelték. Innen a hadügy-
miniszteriumba hívták be szolgálatára, pár
évre rá a tuaregek lázadásának elnyomásával
bizták meg; ez alkalommal különösen kitün-
tette magát. 1900-ban dandártábornokká ne-
vezték ki, pár hónapra rá a hadügyminiszterium
mérnökari osztályának vezetőjévé.

1905-ben hadosztálytábornokká lépett elő és
Lilleben teljesített szolgálatot. Innen Párisba
helyezték át, 1908-ban pedig az amiensi had-
test vezérőltábornokává nevezték ki. 1910-ben
beosztották a legfőbb haditanácsba; e hadi-
tanács tagjai predesztinálva voltak arra, hogy
háború esetén a francia hadseregek élére állja-
nak. Nem sokkal a hadi-
tanácsba való meghiva-
tása után a vezérkar fő-
nökévé nevezték ki.

Ha Franciaországban
a tekintélye leáldozóban
van is, minket, az el-
lenségét ez nem zavar-
hat meg abban, hogy
Joffre nagy hadvezéri
kvalitásait el ne ismer-
jük. A francia közvéle-
ménynek, a melynek
egyik csapást a másik
után kellett elszerve-
nie, a mely még most
is a revancheért liheg,
megmagyarázható a tü-
relmetlensége és a kiáb-
rándulása; mindez arra
vezethető vissza, hogy
megoldhatatlan földá-
tok végrehajtását ki-
vánja a francia genera-

JOFFRE TÁBORNOK.

lisszimusztól. Előttünk, lecsillapodott izgalom
multán, kibontakozhatik Joffre hadvezéri alakja.
Jelentőségét teljes nagyságában a Marne mel-
lett vívott csata adja meg. Attól fogva, hogy
a németek előzölötték seregeikkel Belgiumot,
a francia hadseregek folytonosan hátráltak.
Minden francia vezérkari tiszt előtt világos
volt, hogy az első ütközés elvesztése után a
francia haderőknek a Páris-Verdun-Belfort
várháromszögére kellett támaszkodniuk, hiszen
így rendelkezett a háború esetére kidolgozott
haditerv, a melyet a köztársaság elnöke hagyott
jóvá. De hogy hol lesz az a védelmi vonal,
a hol végre megállhatnak a visszavonuló, már-
már teljesen demoralizált francia ezredek, senki
sem sejtette; ezt a védelmi vonalat Joffre
jelölte meg. 1914 szeptember 8-án adta ki a
parancsot a megállásra, miután már a visszavonulás
közben gondolkodott az egész haderő
ujracsoportosításáról. Szeptember 9-én kibocsá-
totta híres hadparancsát: szembefordulni az
ellenséggel, győzni vagy meghalni. Haditervét
a német haderő átkarolására alapította, azzal
a reménységgel, hogy az ellenoffenzíva során
megszabadíthatja Franciaországot a német in-
vaziótól. Terve a végső konklúziókban a német
hadvezetőség éleslátásán megtört ugyan, de
elvitathatatlan, hogy a Marne mellett vívott
csatában, a melyet személyesen vezetett, ha
nem is tudott ragyogó trofeumokkal illusztrált
döntő győzelmet kiesikarni, mégis fölborította
a német-francia-orosz háború esetére kidolgo-
zott német haditervet, a mely a döntést Francia-
ország villámgyors megrohanásával kereste.
A Marne mellett vívott csata, ha nem is mutat
külszínre gigászi arányokat, belső értékében az
entente számára fölbecsülhetetlen volt. Csön-

EGY SZIKLAFALON AZ OLASZ FRONTON.

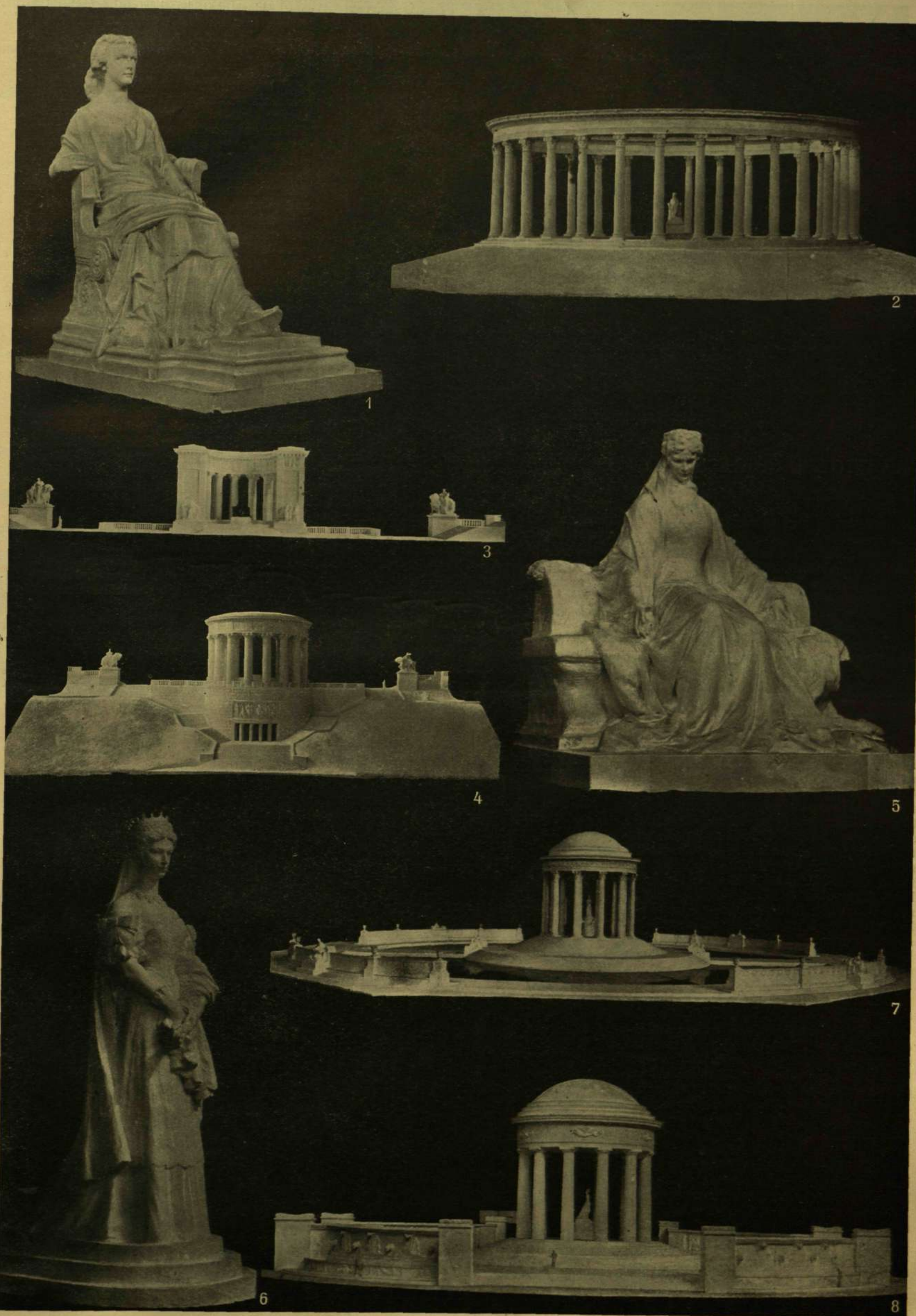
des és úgyszólván zajtalan győzelem volt ez;
ha Joffre nem is tudta végrehajtani a németek
üldözését, ha nem is mondhatta el, hogy meg-
verte az ellenséget, mert hiszen a németek
önként adták fel a csatát, a győzelem mégis
világtörténelmi jelentőségű. Itt, a Marne mel-
lett ajándékozta meg Joffre a francia népet
a Franciaország verhetetlenségébe vetett hittel.
Ez a győzelmi tudat tette lehetővé, hogy
Franciaországban nem hatott deprimálóan az
1914. évi karácsonyi offenzíva kudarca, nem
fogták föl vereségként az artoisi, az 1915. évi
champagnei téli csata lefolyását, a Maas és
Mosel közötti offenzíva eredménytelenségét, az
arrasi csatát és 1915 év őszén a champagnei
áttörési kísérlet vérfelfulladását. Mindenki hitt
Joffreban, szelében kolportálták a mondását,
a mely a közvélemény számára készült: hogy
lassanként fogja leharapálni a német frontot,
a melyen végül mégis át tudja magát kala-
pálni.

A győzelmi hitet, s a Joffreban való föltétlen
bizalmat vihaszerűen tépte szét az a leleple-
zés, a mely a francia kamarában pattant ki.
A verduni csata legveszesebb napjaiban történt,
hogy Accambray képviselő föl akarta olvasni
Pétain tábornok följegyzéseit, a melyeket a
champagnei őszi csatáról írt. Accambray csak
egy-két szemelvényt olvashatót föl, aztán
beleje fojtották a szót. Pétain memorandumá-
nak az adatai mégis kiszivárogtak, semleges
lapokon keresztül ismeretessé váltak: Joffre
a champagnei offenzíva megindítása előtt, a
melyet politikai okokból követeltek tőle, nem
vállalt felelősséget a kudarcért, nyíltan ki-
jelentette, hogy nem bizik a sikerben. Ez volt
az elnépszerűtlenedésének oka. Holott Joffre
higgadtan számolt a helyzettel; mindent meg-
tett, hogy kioroszolja a győzelmet. Ő volt
az, a ki épen a champagnei akcióban első-
nek alkalmazta a tüzérség új harcmodorát;
itt, ebben a csatában volt az úgynevezett
pergőtűz premijere. A szerző: Joffre. És ugyanez
a Joffre volt az, a ki terjedelmes tanulmányt
írt a megerősített ellenséges hadállások elleni
támadásról; ebben a tanulmányában, a melynek,
sajnos, csak egyes, alapvető részleteit ismerjük,
kiterjeszkedett a legminuziózusabb részletekre
is, a tüzérség, a technikai csapatok és a gya-
logság felhasználására vonatkozóan a legreál-
tebb módokat dolgozta ki. Joffre utasí-
tásait elfogadta és alkalmazza ma már az an-
gol, az olasz és az orosz hadvezetőség is; ez
az első stratégiai és taktikai munka, a mely
a világháború tapasztalatainak figyelembevétel-
ével készült. Mindezen felül Joffre az át-
törés tervét a legaprólékosabb részletességgel
dolgozta ki. Teljesítette a parancsot a maga
ereje és tudása szerint; ha a sikerben nem
bizott: csak annak a jele, hogy higgadtan és
az összes katonai lehetőségek számításbavétel-
ével mérlegelt.

Most, a verduni harcok közben leleplezik
róla, hogy az első francia vonal áttörése után
elrendelte az általános visszavonulást, a melyet
ellenségei szerint, szerencsére nem teljesítettek.
El fog válni: Joffre rendelkezéseinek helye-
ségét igazolják-e majd az események, vagy az
ellenségeit.

Nyugodtabb időknek kell elkövetkezniük, míg
Joffreról végleges ítéle-
tet lehet alkotni. Amyit
azonban már ma is meg
lehet állapítani, hogy ez
a Bismarck-termetű fran-
cia tábornok egyike a
legnagyobb bszabású had-
vezéreknek, a kik ezt a
háborút végigküzdötték.
Ha nincs is benne rendki-
vüli stílus, mindenesetre
szolid, impozáns tehet-
ség. És talán meg lehet
állapítani azt is, hogy ott,
a hol a hadvezetés és po-
litika örök konfliktusban
állottak egymással, nem
a hadvezetés terheli a ku-
darc olyan tervekért, a
melyeknek a megvalósítá-
sát a politika köve-
telte és a melyek végre-
hajthatatlanok voltak.

J. J.

1. Teles Ede mintája. — 2. Gróf Bánffy Miklós és Györgyi Géza emlékmű terve Teles szobrával. — 3. Zala György és Hikisch Rezső terve a Vár felől és 4. a Dana felől nézve. — 5. Zala György mintája. — 6. Róna József mintája és 7. Róna terve e szobormintával. — 8. Lajta Béla terve.

AZ ERZSÉBET-KIRÁLYNÉ EMLÉKMŰ ELSŐ DÍJAL JUTALMAZOTT PÁI YATERVEL.

TRÉNPARK OSTROVECZEN.

AZ UTOLSÓ GÖZHENGER.

Jaj a legyőzötteknek! De az aggodalom és szorongó komorság felhője a győző homlokán: különös és izgató jelenség. A rosszkedvű győző: ritka modell a történelem ateliérjában. A legújabb orosz offenzíva a sikernek letagadhatatlan lendületével indult. De még nem torpant meg a Stochod vizénél, még előre nyargalt a kozák és nem visszafelé farolt és Szentpétervárott meg Moszkvában már megnedvedett, csak sistergett és füstölgött minden hasáb, a melyet azért raktak máglyába, hogy a diadal boldog pirosságát fesse az égbe a lángja. Az orosz vezérkar hivatalos jelentéseinek harsogó szövege sehogyan tudta megkapni a megfelelő kórus-kiséretet. Holott a hangszerező apparatus nyilván teljes erőfeszítéssel működött.

Három héttel a nagy támadás megindulása után a kedvnek ez a kedvetlensége nem szorult többé magyarázatra. Három héttel Gorlice után mi Przemysl tövében állottunk és három héttel Olyka után az orosz seregek már nem hagyták el annyival Luckot, a mennyivel tíz nappal előbb túlnyargaltak rajta. De az első napokban nagy-szerűen ment a dolog. Bruszilov generális minden szerénysége mellett is indítatva érezte magát nem tagadni, hogy külön legénynek érzi magát Moltkénál. Mert Moltke azzal győzött, hogy nagyszerűen értette a stratégia tudományát. Ő erre se volt rászorulva. — Én nem bajlódom, soha se is bajlódtam ilyen haszontalanságokkal, jelentette ki igen nyílt szívűen és hozzáhallgatta, hogy mégis győz. Igazsága volt abban, a mit elhallgatott. Csakugyan győzött. És hamarosan kiderült, hogy igazsága volt abban is, a mit mondott. Csakugyan nem ért a stratégiához.

Vajjon ezt az igazságot eszkömpálták-e Oroszországban felhős homlokkal már akkor, mikor még az első érvényben volt? Azért nem tudtak-e örülni Lucknak, mert bizonyosra vették, hogy utána nem Lemberg, sőt nem is Kowel, hanem legfőkébb Csernovicz következik? Aligha. A holnap Szentpétervárott is láthatatlan. Ellenben a tegnapi onnan is látható.

Ez a tegnapi valami derűs látvány nem volt. Lelkesedni vagy ujjongani semmiképpen nem lehetett rajta. De belényugodni, ha muszáj, igen. Rettenetes vereségei megszereztek valamit Oroszországnak. Egy befejezettényt. Megkapta bukása határait. A német kancellár és a magyar miniszterelnök nyilatkozataiból értesült róla, hogy a diadalmos ellenség a térképen tőle további áldozatokat nem kíván. Ezzel a bizonytalan föltételel kezdődött párba megkapta a minősítést. A győztes kijelentette, hogy nem kívánja a súlyosan sebesült halálát, ha az eláll a további mérközéstől. Az engesztelhetetlenek dühös tiltakozásából tudjuk, hogy Oroszországban voltak és pedig sokan, a kik bőlebb dolognak itélték

a meglevő biztosítását, mint a minden koczkára tételét, hogy az elveszett is megkerülhessen. A *Novoje Vremja* mérges cikkekben kancsukázta azokat, a kik azt mondogatják, hogy Oroszország nagy és boldog lehet akkor is, ha szép, nyugoti kereteit elveszítette.

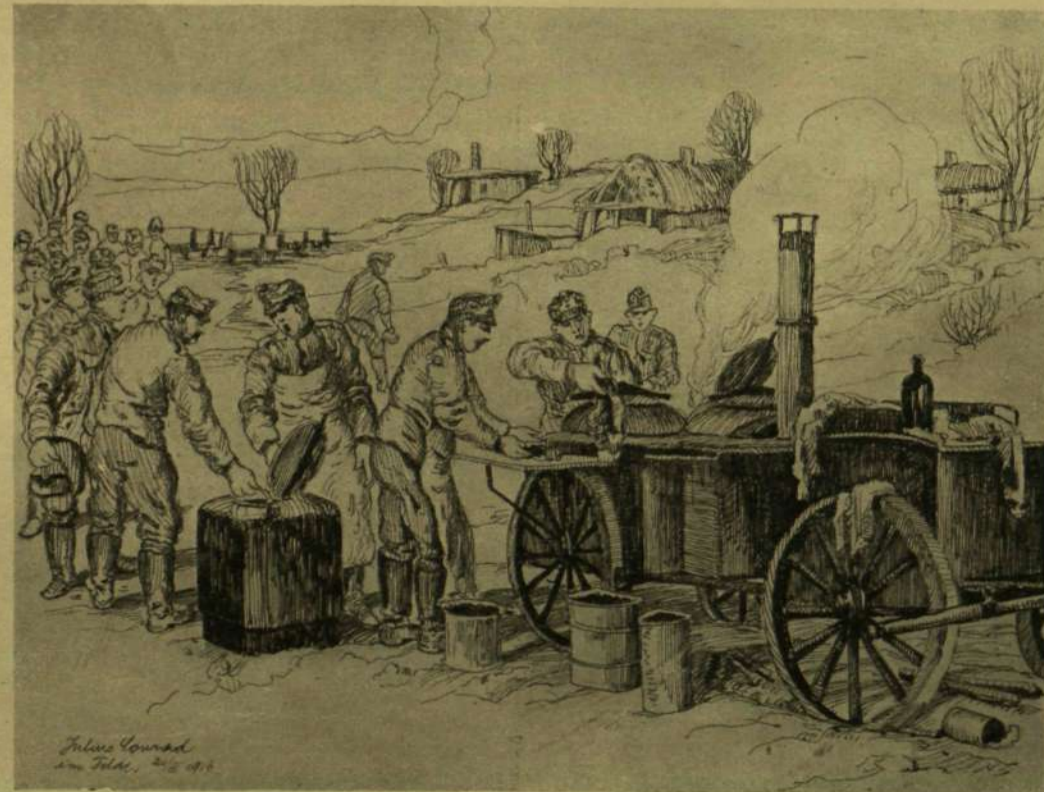
Mennyien voltak, a kik azt «mondogatták», bizonytalan. De bizonyos, hogy náluk kevesebben és hatalmasabbak voltak azok, a kik ellenkező nézetben voltak. Oroszország nem volt hajlandó a befejezett tény elfogadására. A játékosé, a ki veszített, de még van veszíteni valója, a legveszedelmesebb lélekállapot. És ez a szituáció a legtragikusabb helyzetbe hozta azokat a hazafiakat is, a kik nem kívánták a további koczkázat végét. Nemesak Anglia, Franciaország és Japán buzdították arannyal és aczéllal Oroszországot egy új, hatalmas haderő szervezésére. Ezt a munkát támogatni és pártolni kellett azoknak az oroszoknak is, a kik semmi jót se vártak a háború folytatásától. De egy erős, friss hadsereg, ha nem is nyerhet meg egy már elvesztett háborút, igen értékes eszköz lehet egy jó béke elnyerésére. Meggondolásra készítheti a győzöt; ha fölénye biz-

tos tudatában van is: érdemes-e még újabb nagy áldozatokat kockáztatni a sikerei kiszélesítésére. Hangos argumentuma a legyőzötteknek, hogy bár veszített, még nem védtelen.

A békére kívánczó Oroszországnak ez az új nagy hadsereg igen reményteljes eszköze lett volna, mint az *utolsó szó* nyomatóka. Mint friss készség a háborúra, a mely annak se kívánatos, a ki biztos benne, hogy azt is meg fogja nyerni. De ez az erő csak akkor nyom, ha — meg nem méretik. Ha bele dobátik a mérlegbe, akkor vagy súlyosabbnak kell lennie, mint a melyik szemben áll vele: vagy a levegőbe röpkül. Vagy győz, vagy elértéktelenedik. És vele mindaz, a mi értéke országának az egyszerű már kiállott katasztrófából még megmaradt. Ez a hadsereg még érvényben tarthatta azt a tételt, hogy Oroszországot megverni igen, de megsemmisíteni nem lehet. De ha ez a hadsereg is összeomlik: több gerendáját a császár birodalmának nem látjuk.

Nagyobb erővel Bruszilov nem próbálhatta meg azt, a mi Nikolaj nagyhercegnek sem sikerült. Nemesak azért, mert egy esztendő rövidebb idő annál a tizenötödél, a mely alatt az az első «gőzhenger» épült; de egyszerűen már azért sem, mert Oroszország maga sem nagyobb, mint volt ezelőtt két esztendővel. Sőt kisebb lett egy akkora darab országgal, a mekkorának Pasic a Legnagyobb Szerbiát se álmolta. Ha a csárnak ezelőtt két esztendővel valamelyik Rasputin megjövendöli az orosz fegyvereknek azt a sikerét, hogy diadalmasan megvívják — Luckot és Dubnót, az Atyuska nyilván hanyatt vágódott volna a rémületől. Nikolaj Nikolajevics egész bizonyos volt benne, hogy 1914-ben bevonul Berlinbe, de Bruszilov aligha mert emlékműket veretni ezzel a fölirással: *Varsó — 1916*. Holott a nagy hadsereg 1914 augusztusában az érintetlen csári birodalom hatalmának ormáról indította meg a sok milliós orosz erő lavináját, mostani utódjának pedig a győzelmeken való fölkapaszkodás rettentő munkáját kellene produkálnia csak arra is, hogy odaérjen, a honnan ő elindult. Ha pedig ennyi se sikerül neki, az esetleg elért eredmény semmiféle arányban sem áll a koczkázatok tömegével, a melyet — elárulván az ellenségnek, hogy most is győnebb nála — magára szabadít. Mert megmérte az, hogy mit tudott még, kiderült az is, hogy mit nem tud már, holott nyilvánvaló, hogy ezuttal nyilván egészen a zsákja fenekéig markolt.

Szóllósi Zsigmond.

TÁBORI KONYHA.

AZ OROSZ FRONTRÓL. — Conrad Gyula rajnai.

TARACZK IRÁNYÍTÁSA ÉS TÖLTÉSE.

TÁBORI KOVÁCSMŰHELY.

AZ OROSZ FRONTRÓL. — Conrad Gyula rajnai.

1. Sachy falu főterén megy keresztül az automobil. A régi Notre Dame-templom tornyát lehámozták a srappellek, a szomszédos házat szétrombolták a gránátok.

2. Révin, Maasparti város hídja a robbantás után ilyen csudálatos képet mutat. A leszakadt vasuti sinek óriási ívekként borulnak a Maasra.

3. Bapaume északfranciaországi városka, a melyben most dúlnak a harcok; egyik állomásunk volt, a mint Verdun alól Ypern felé mentünk. Itt volt 1871-ben a csata, a mely a német fegyvereknek kedvezett. A tornyos városháza a XVII. században épült.

4. Faidherbe francia tábornok szobra ez Bapaume főterén. A háttérben összerombolt ház; francia repülő bombája okozta a pusztulást.

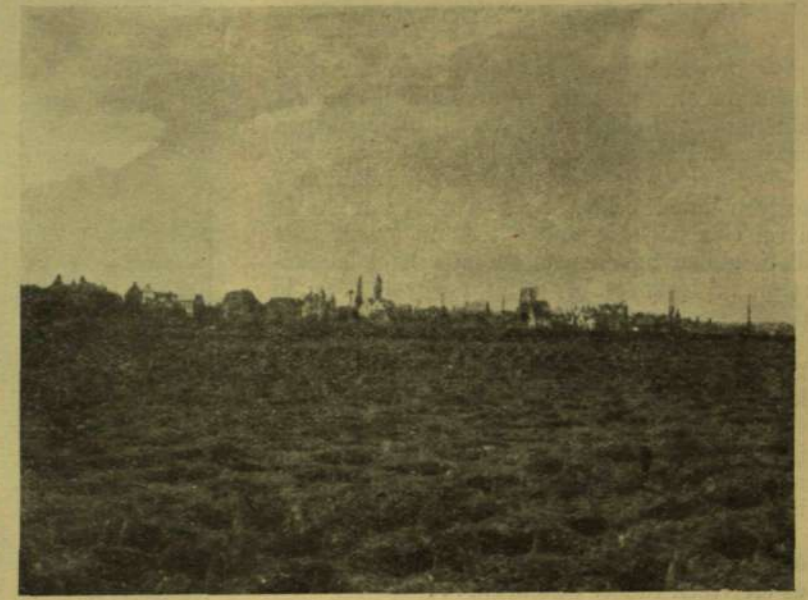
5. Már az egyik északi hadseregénél Ypern közelében vagyunk. A német tengerész hadtest védi itt a vonalat az angolok ellen, német tengerészkatona épen marhákat hajtának a front felé.

6. Indus foglyok vannak egy front mögötti városkában összegyűjtve. Így szépen összeverődnek egy csoporttá és odaállnak a fényképező készülék elé.

7. Flandriai város utcájában ilyen pusztulást okoztak előbb a német, utóbb a francia gránátok.

8. Farkasvermek Flandriában fontos szerepet visznek, a mikor a vidék megerősítéséről van szó. Az alföld védelme ráutal — egyéb akadályok híján — erre a harci erődítésre is.

9. Lövészárkot járunk, német katonák jókedvűen támaszkodnak a nagyszzerűen megépített árok falának.

10. Az őrnagy, mellén mind a két vaskereszttel, így tart szemlét a zászlóalj állásai felett. Kard nincsen oldalán, botra támaszkodva halad.

11. Egy német parancsnokság háza a fricourt-lebuternei fronton, a hol az angol-francia offenzíva megindult.

12. Ez itt a flandriai csatatér! Ebben a szörnyű rendetlenségben, zavaros összevisszaságban már járni sem lehet, bukácsolunk a katonák után. Előttünk a rajvonal és az árok, mögöttünk a meghódított Belgium, alattunk az omladozó halottak.

AZ ELVESZTETT HAZA.

Regény. (Folytatás.)

Irtá WALTER BLOEM.

— De papa? én? Hát mit tettem én? Ez a Lehmann úr tett mindent... az apja ennek a különös... határozott... és tulajdonképpen csodaszép Helénnek. Nem találta szépnek, papa?

— Hát bizony — szépnek nem igen találtam — nagyon különös, igen, egészen más, mint te és a mi elzászi leányaink... A mi a szépséget illeti, abban ugyan nem tudna veletek konkurálni... legkevésbé pedig egygyel... a ki persze egészen különösen szép...

— Papa, udvarolni akar nekem? Ezt meg kell tiltanom... Mindenáron el akar ma este kényeztetni és hívni tenni?

— Ah Istenem, engedj, gyermekem... hosszú ideje már, hogy más órák is van, mint mélyen, mélyen szomorú... Ma annyi remény került hozzánk, annyi... jószágot tapasztaltunk...

— Igen... igazán jó emberek... a leány és az apja... le se tudom írni, milyen gyorsan és erőlesen tudott cselekedni...

— Hm... ennek a segítségre való készségnek egy része kétségkívül a politika számlájára irandó... mégis csak a strassburgi polgármester vagyok; ennek a Lehmann úrnak és... az idegeneknek általában nem közömbös dolog, hogy szívesek legyenek irántam... és hogy elkerüljék, hogy a fiamat baj érje... ez természetesen nagyon rossz vért szült volna Strassburgban és az egész országban...

— Ah, pfúj, papa, ez csunya dolog! Hogy gyaníthat annyi jószág és figyelmesség mögött politikát és egoizmust!

— Ha majd te is ötvenhat éves leszel, Cécile, te is olyan élesen fogsz látni, mint én... az azonban semmiképpen sem csökkenti hálámat — csak azon igyekszem, hogy a helyzetemet és a fiamat átlássam. Nem, most már nekem sincs aggodalmam Louis életéről... Óvakodni fogunk... El fogják itélni egy évi fogságra és valami ünnepélyes alkalomkor az én kedvemért megkegyelmeznek neki.

— Csak ne bizza el magát, papa — mindenestre menjen el holnap olyan korán, a mint csak lehet Lehmann úrhoz... mégse ismerjük eléggé ezeket a németeket...

— Természetesen, kisleányom, természetesen... Most pedig menjünk aludni... azt hiszem, ma végre hosszú idő múlva jól fogok aludni... él, Cécile, a mi fiúknak... csak-hogy ezt tudjuk, biztosan tudjuk... és te leány, te tetted ezt, te, te, drága Cecilótom!

— Az első karácsonyi ünnepnap reggelén Lehmann fő kormánytanácsos úr bejelentette magát Bismarck-Bohlen ő exczellenciájának, hogy jelentést tegyen utazása sikeréről.

— Nos hát, megy a dolog? — Kegyelmes uram, nem fog olyan könnyen menni...

Lehmann előadott mindent a főnökének. — Az ezredparancsnok nehézségeket csinál, kegyelmes uram. Azt mondja, a régi porosz jogrendhez tartozik, különösen háborúban, a személyre való tekintet nélkül itélni. És hogy a két fickó megérdemli a golyót vagy akár a kötelet is, abban nincs semmi kétsége...

— Nekem sincs — nevetett Bismarck úr. — De nem az ezredes úrnak kell tisztára mosni, a mit az ő elvűsege itt Strassburgban és Elzászban okoz. A fiúkat meg kell kímélni, kell! Kiskorúak, még nem teljes koruk büntetőjogi szempontból — erre a számlára kell írni...

— Természetesen előadtam ezt is az ezredesnek, de hát keletporosz, keményfejű... Nem egy tuccat fiatal legényt agyonlőttek már kisebb dologért — ha a kettőnek meghagyják a fejét, akkor holnap divattá válik a franktíreur uraknál, hogy minden olyan dolgot, a miben a fejével játszik az ember, kiskorúakkal végeztetnek.

— Igen, igen! Átkozott helyzet!

Bismarck úr jól ápolt diplomata keze idegesen dobolt egy elefántosont papírvágyóval az aktán, a melyre rá volt írva: «Louis Napoleon Küss ügye.» A legrosszabb esetben rövid útra kell vinni a dolgot és ő felsége kegyelméhez appellálni.

— Ez annyit jelent, hogy a polgármester urat kell a legfelsőbb kegyelemért való folyamodásra rábírnunk, úgy-e kegyelmes uram? — bátorkodott a fő kormánytanácsos úr kijávi-

Vén Zoltán hadnagy, legtöbb kitüntetést szerzett tisztjeink egyike. A polgári életben állami tanító a kolozsmezei Kiskapuzon. Mint önkéntes tizedes a 24. székely gyalogezredben, önként vonult be. Harcolt Galicziában, a Beszidékben, a Magurában, a Zlota-Lipánál és Strypánál, ismételt megsebesült, meggyógyulása után önként ment vissza a harcmezőre. Kitüntetéseit, a kis és nagy ezüst, az arany vitézségi érmét, a tisztí érdemkeresztet s a vaskoronarend 3. osztályát, melyet alantak tiszt csak a legkritikább esetben kap meg, rohamok és járórok vezetésével, saját elhatározásából bevitt hadi tetteivel szerezte.

tani. — Talán nem is volna rossz... Ez a Küss úr, a mi a formákat illeti, nagyon udvarias és kezelhető ember, a dolog lényegében azonban szintén makacs koponya, tété carrée, a hogy a francziák az elzásziakat hívják. Talán nem is árt, ha idején megtanulja azt mondani, kérem... — Teljesen igaza van, kedves kolléga úr.

— Tehát megengedi excellenciád, hogy a dolgot ebben az irányban intézzem, különösen ha a polgármester felkeres engem — sejttem, hogy ma korán reggel el fog hozzám jönni — ő velem szemben? Fianak hadbírósi eltiltése halálra, az igazság követelménye s a valószínű eredmény... A fő kormányzóság azonban hajlandó a kivégzés elhalasztását kieszközölni, hogy önnök, polgármester úr, időt engedjen a királyi kegyelemhez való folyamodásra. Talán így lehetne?

— Teljesen ezen a véleményen vagyok. Minden alkalmat, a melylyel egy kicsit megörbít-hetjük e makacskodó lakosság vezetőknek nyakát, meg kell ragadnunk... és ez az eset eklátásan a mi javunkra szolgál...

A fő kormánytanácsos azzal az érzéssel búcsúzott el főnökétől, hogy kitűnően csinálta a dolgot s halkán füttyölve lépdelt végig a darmstadti hercegek egykori pompás terméin irodájáig.

Nem kellett volna-e tulajdonképpen elmesélnem főnökömmel azt is, hogy tegnap este megengedtem magamnak egy magánteremtést, vigasztaló és megnyugtató közlést a polgármesterrel? Eh, mit, adott esetben vállalhatom ezért a felelősséget...

Csakugyan az előszobában már ott ült a polgármester... czilinderben és redingotban, összezugsorodva, mint a nyomorúság. Szegény ember... nem fogok kíméletlenül bánni vele... már csak a bájos, kedves leánya miatt sem.

— Kérem, polgármester úr, méltóztassék a szobámba... vártam már önré.

Az öreg, megtört ember kinyújtott kézzel ment elébe a korára nézve csak két évvel, de külsejére nézve vagy huszonöt évvel fiatalabb, feszes, győzelmében biztos férfi elébe.

— Uram, nem is tudom, hogy köszönjem meg önnök...

— Oh kérem, polgármester úr, csak a kötelességemet teljesítettem... a hálálkodásra lesz még idő, ha az egész ügy végleg el lesz intézve.

— Az Istenért, uram, csak nincsenek... aggodalmai?

A napfényes téli ünnepnap fényében ült a professzor szemben a porosz hivatalnokokkal, az aktacsomókkal és könyvekkel megrakott íróasztalnál. Istenem, mennyire megrakott és tönkrement, gondolta Lehmann. Irgalom... kímélet. — Különbön itt esik össze az irodában...

— Nem tagadhattam meg magamtól az örömet, polgármester úr, hogy önnök még tegnap este ne küldjek egy föltétlenül megnyugtató előzetes értesítést... és a lányommal küldtem, mert az, a mit ma világos nappal kell hozzáfűznöm, talán alkalmasabb a napvilágnál való megtárgyalásra. Küss úr, ön tapasztalt ember. Meg kell hogy vallja magamagának, hogy a fia súlyos bűntettben tette magát bűnössé... tizenhét éves és nem egy vele egykorú, sőt fiatalabb fiú is ennél sokkal könnyebb természetű bűnért fizetett már az életével. Ez a háború... ezt megérti, ugy-e bár?

A legmélyebb kín és remélt pillantása tört elő a professzor göröcsőn vonagló szeméből. Némán bólintott igent.

— A mi másfelől fiának javára szól, azt nem kell önnök magyaráznom: a banda hirhéd főnökének befolyása, — a ki szerencsére szintén kézre került ez alkalommal — tehát felbujtás, csábítás — a vállalkozás ép ama részének balsikere, a melynek véghezvitele az ön fiának kezében volt... Mindannak dacára... nagyon komolyan kell számolni azzal a lehetőséggel, hogy a hadbírósi a leg súlyosabb büntetést fogja kiszabni...

— Uram... dadogta az öreg ember és reszkető kezei a nyakához nyúltak, mintha fojtogatná a túlbővő vált gallér. Uram, ön kimpadra feszít egy apát...

— Megmondom önnök, a mit tudnia kell, hogy aztán cselekedhessenek... Beszéltem az illetékes tisztekkel: azon a véleményen vannak, hogy a... halálbüntetés aligha elkerülhető... Már rég kimondták és végre is hajtották volna... ha nem lettek volna meg az én... kedves leánya által kezdeményezett intézkedéseim...

Küss úr egyre mélyebbre roskadt össze. Hervadt kezei most fekete kabátja hajtókája körül tapogatóztak, a melynek gomblyukában ott volt a becsültrend rozettája, mint egy vastag vércsöpp... a balkeze hirtelen a szívéhez nyúlt... A lassan kinyíló és újra lassan becsukódó szájából csak bágyadt nyögés tört elő.

Lehmannak keserű lett a szája íze. Bizonyára emberi dolog volt, hogy az ember bizonyos jóérzést talál ebben a gondolatban, hogy mint a győzelmek hatalom, a diadalmas... az erősebb képviselője áll szemben a legyőzöttek, az anektáltak egyik vezérével... de egyúttal határtalanul utálatos is volt, morális hőhár-munka...

— Az imént beszéltem a fő kormányzó úr ő exczellenciájával, polgármester úr, ő megígérte nekem, hogy mindent latba vet, hogy ebben a legvégső esetben... a bíróságtól kieszközölje az ítélet végrehajtásának felfüggesztését, hogy fiának és önnök ideje maradjon... a legfőbb hadúr kegyelméhez folyamodni...

Küss professzorban ebben a pillanatban nem volt már büszkeség. Semmi más hang nem hallatszott benne, mint az apai szív kétségbeesése. Ez pedig belekapaszkodott a mentőkötélbe, a melyet kizója odadobott neki... Kegyelem... csak ez a szó hatott belsejébe és hirtelen zokogásban fakasztotta ki remegő reménykedésben... kegyelem — tehát ez — ez van még...

— Mindent, a mit önnök akarnak, uraim... utazzak Belforthoz? Vagy egyenesen Versaillesbe? Vessem magamat a királyuk lába elé? Megteszem a fiamért, az én szegény megkínzott, elvakult Louismért!

Lehmann Otto szívében kialudt és eltűnt a győzelmi érzés utolsó maradványa az előtte kínlódó ember iránti részvétől.

— Polgármester úr — mondta a lehető legmelegebben — nincs a legesekelebb kétségem sem, hogy ő felsége egy kegyelmi kérvénynek, a mely az ön és fia aláírását viseli, mindenképpen meg fog felelni és... el fogja engedni a... leg súlyosabb büntetést és legalább is lényegesen enyhébb büntetést fog kiróni — tekintettel az ön nagy érdemeire az e város polgár-

sága és az új kormány közötti kiegyezés körül. Menjen tehát nyugodtan haza és várja meg további közléseimet. Saját személyemmel biztosítottam önt, a fiát nem fogják... a fiával nem fog... semmi végzetes történni, a míg önnök alkalmá nem lesz ő felsége, legfőbb hadurunk trónja elé lépni.

Küss professzor támolyogva, egy tébolyodottnak tekintetével állt fel.

— Nincs... többé erőm a köszönetre, uram... kezeiben vagyok... rá kell bíznom magamat a szívére.

— Üdvözölje nevében a derék kis leányát, polgármester úr! Sokat tett önré, sokat elviselt egyedül, hogy önt megkímélje a kintól és gondtól. Most hát ön viszonzozza ezt azzal, hogy hallgassa el előtte mai beszélgetésünket...

— Erről meg lehet győződve — szól Küss úr és kisse kiegyenesedett. — Elég, ha az én öreg szívem hordozza a szenvedés e túlsúlyát... a mit az ő ifjúságtól távol tudok tartani... énbennem nem lesz híja...

Lassan beletette jég hideg, reszkető kezét az idegen nyugodt, kemény kezébe, egy pillanatra szilárdan a szemébe nézett, mintha lelke mélyében akarna valamit olvasni — egy hátsó gondolatot, egy ki nem mondott célt. Lehmann azonban elviselte az öreg ember átható tekintetét... és ekkor Küss úr két kézzel háromszor, négyszer megrázta a jobbját. Mintha még akart volna mondani valamit... aztán fölemelte hajlott alakját és távozott.

— — — — —
Mikor Küss úr és Cécile hazajöttek a miséről a Münsterből, a folyosón, a nehéz barna falépcsőn egy fiatal, csinos leány futott le eléjük. — Cécile!

— Philomène, csakugyan te vagy? A két unokatestvér sirva-nevetve ölelte át egymást.

— Igen, én is itt vagyok! — hangzott felül egy vastag basszus-hang. Jean bácsi masszív alakja vonult le a lépcsőn, elégszen angol szabású ruhában. Nohát, gyerekek, mi van Louisval? Nem tudtam már túrtörtetni ezt a kis lányt itt...

A mühlhauseni leány pirulástól lángolva rejtette barna gyermek-arcocskáját Czézile keblére.

— Jöjjetek a szobámba — kérte őket a professzor. — Mindent meg fogtok tudni... Philomène hangosan felkiáltott, mikor megtudta, milyen rettenetes veszedelem felhőzött unokabátyja feje fölött.

— Papa, az Istenért, segítsen rajta, papa? — Én, fiam? Mikor Emile bácsi is tehetetlen!

A professzor elmondta beszélgetését a porosz közigazgatási tisztviselővel.

— És te itt tudsz még ülni Strassburgban, mikor csak néhány órai vasúti és kocsisút választ el a fiad börtönétől — és hóhéraitól?

— Itt az én helyem — ezen ki kell tartanom — jelentette ki Emile Küss szilárdan. Olyan időben, mint a mai, a magánérdeknek háttérbe kell szorítani a közügy mögött.

— Úgy látszik, tanultál a poroszoktól — mondta Jean kisse keserűen. Ennyi önfeláldozás már a barbarizmussal határos, ne vedd rossznéven... Gyere hát, Philomène, készülj fel, a legközelebbi vonattal mi ketten megyünk Mühlhausenbe, táviratilag odarendelem a szánt a vasúthoz, szerzek teherkocsit, a melyben a fogatunkat elvihetjük, Danemoriebe, a hol a vasúti összeköttetés véget ér, kiszállítjuk a fogatot és szánom megynük tovább Belfort felé.

— Nono, csak nyugodtan, Jean — csillapította a professzor. — Ebédelhettek velünk, a legközelebbi vonat csak félgyókor megy. Azért azonban nagyon, nagyon hálás leszek, ha oda-utazol.

A kis Philomène alig tudott egy falatot lenyelni. Minden saját bánata mellett is Cécilenek mosolyogni kellett a tizenhatéves leány kesergésén: nagyon is megható és bájos volt naiv közvetlenségében és magától értetődő voltában, a melylyel kinyilvánította gyermekes rajongását az unokabátyja iránt.

Étkezés közben a professzor mégis csak megnyugodott annyira, hogy öcsését kikérdezze a mühlhauseni helyzet felől. Jean Küss elmondta, hogy a viszonyok legalább is nem rosszabbodtak. Az állami megrendelések, melyeket a fő kormányzó megígért, a mühlhauseni ipar egyes főágai számára megjöttek. A textilipar nagyobb megrendeléseket kapott gyapjú-takarók és katonák számára való gyapot-alsóruhák szállítására s a hatalmas vasöntő műhely,

a Sociéte Alsacienne des Constructions Mecaniques, néhány tétel gőzmozdonyra kapott megrendelést az elzászi és lotharingiai vasutak jövődöbéli igazgatása számára.

— Így kénszerít minket a szükség, bátyám, hogy aláírjuk a saját halálos ítéletünket... de ki tudja... talán mégis elszámították magukat a mi zsarnokaink — tette hozzá halkabban. Beszélhetek veled ebéd után néhány percig fogadószobádban négyzsenkő? Olyan ujságot fogok elmondani, a mely örömdőre fog szolgálni.

... A két úr egyedül volt.

— Tehát idehallgass, Emile; Svájcezon át a következőket tudtam meg: Mintegy egy héttel ezelőtt Gambetta Bourgesben találkozott Bourbaki tábornokkal és új haditervet beszélt meg vele, olyan hallatlanul merész és genialis ter- vet, hogy... talán megmentőnk lehet. A tábornok, a helyett, hogy megint dél felől törne elő a párisi ostromló sereg ellen, a németek egész főerejét 150,000 emberrel és 400 ágyúval dél-kelet felől fogja megkerülni... itt nem áll vele szemben más, mint Werder tábornok gyöngye hadtesta, ezt el kell gázolnia, Belfort felszabadítása és feltartóztatatlan előnyomulással Mühlhausen és Elzászon át vonulnia, Strassburgot felszabadítania és a háborút bevinni a teljesen védtelen Dél-német-országra. Mit szólsz hozzá, bátyám?

A professzor egy darabig szótlanul bámolt. — Uram Isten, öregem... ez oly hallatlanul merész és... fenéges... méltó gondolat a nagy Napoleonnhoz.

— Igen, nekem is ez az érzésem... itt először érzem az egész háborúban a mi részünkről nemesek a szívet... ebben, az ég tudja, nem volt hiány... hanem a fejet és öklöt is.

— Fejet mindenesetre — vélekedett az orvos. — De vajon öklöt is? Ezt csak a kivitel mutatja meg... Bourbaki? Jó név, sokszorosán bevált tetteire férfi... de nem fiatal ember már...

— A németeket csupa aggastyánok vezetik... — Ebben igazad van, csak hogy a francia ideg hamarabb elhasználdik, mint a német... De hát, reméljük... Persze, ha meggondolom, mit jelent ez a már súlyosan megviselt

TÁBORI POSTA A KRASZNIK-LUBLINI VONALON. — Jelfy Gyula, a harcstíre kiküldött munkatársunk felvétele.

Elszasszunkra... Strassburga... gondold csak meg, Jean: minden újra kezdődnek...

Nemzeti megmentésünk jelentheti... visszaadhatja félig már elvesztett hazánkat — ezért semmi ár sem drága! — mondta a nagyiparos szilárdan. S ez a hangulat uralkodik népünkön. Mióta Gambetta proklamálta a tömeges felkelést, naponkint százával mentek ki a fegyverképes férfiak a Sundganból Bâselnél át a svájci határon. Bâselben a francia követelt vasúti jegyet és pénzt kaptak a továbbutazásra Lyonig... a míg porosz helyőrséget nem kaptunk, mindegyik magában Mülhausenben bonyolódott le. Még'eb' aztán Bâselből intézték a dolgot a két ma is folyik.

Ti könnyen beszélhettek, felső-elszásziak — oh még nem szenvedtetek semmit... mi azonban... én magam... nézz csak rám...

Vess végit, öregem, vess végit... Tedd le a polgármesterséget, senki se fogja tőled rossz néven venni — a kollégád mindegyike, mindenki, a kinek két szem van a fejében, tanuskodni fog arról, hogy a végkimerülés széléig feláldoztad erődöt... Pakkoljotok be még ma és jertek velünk Mülhausenbe. Az én Antoinettem egészségesse ápol, hogy a kis Philomène csak azért fog élni, hogy kényeztessen, nohát, csak a szemébe kell nézned. Tartsd meg magadat nekünk. Tartsd meg magadat gyermekeid boldogságára. (Folyt. köv.)

A HÁBORÚ NAPJAI.

Junius 28. Bukovinában Kutynál az ellenség támadásait ugyanolyan balsikerttel ismételte meg, mint az előző napokon. Egyébként Bukovinában és Kelet-Galicziában nincs újabb esemény. Novo-Poczaievól délre nyugatra előreszálltak az oroszok öt éjszakai támadását verték vissza. Torcзыntól nyugatra egy erős támadás tüzésre kényszerítette a gyalogságunk tüzeben omlott össze. Sokultól nyugatra német csapatok rohammal bevették a Lini-evka-majorjt és több más hadállást. A nyugati harctéren a La Bassée csatornától egészen a Sommetől délre elterülő vidék az ellenség többszörösen erős tüzésre harcbevadásával és robbantásával kapcsolatban, továbbá gáz- és füst-felhők védelme alatt felderítő előretöréseket tett, melyeket a németek könnyűszerezzel visszautasítottak. A Champagneban Le Mesnilől északkeletre szintén megfoglaltak gyengébb ellenséges csapatok vállalkozásai. A Maastól balra a Mort Hommeon az éjszaka folyamán az ellenség kézigránátoscsapatainak támadását elhárították. A folyótól jobbra a franciák mintegy 12 óra lehevesebb tüzésre előkészítés után tegnap egész napon át részben újonnan harcbavetett nagy erőket megtámadták a Froide Terre hegyhátán június 28-án a németek által elfoglalt állásokat, Fleury falut és a keletre csatlakozó harcvonalakat. Az ellenségnek a német tüzésre zárótüzeben szenvedett rendkívül súlyos veszteségei mellett az vitéz gyalogsággal vívott harcában valamennyi támadás teljesen összeomlott. Az olasz harctéren az olaszok tegnap az Etsch és a Brenta közt több helyen támadtak, így a Val dei Foxiban, a Pasubión, a Monte Rasta ellen és a Monte Zebio előterében. Mindezeket a támadásokat véresen visszaverték. A Monte Rasta ellen nagyobb erővel intézett olasz előretörések alkalmával 590 olaszot fogtak el, köztük 15 tisztet. A karintiai harcvonalon az ellenség a Plöcken-szakaszon megismételte meddő erőfeszítéseit. Támadásai főképpen a Freikofel és a nagy Pal ellen irányultak. Helyenként kéziusa fejlődött ki. Az összes állások szilárdan bator védelmezők birtokában maradtak. A tengermelléki harcvonalon a tüzésre harez helyenként meglehetősen élénk volt. Repülőink bombákat dobtak Treviso, Monte Belluno, Vienza és Padua pályaudvaraira, valamint más katonai rendeltetési telepeire, úgyszintén a Montalconénál lévő Adriaművekre.

Junius 29. Bukovinában Izvornál osztagaink egy orosz lovaszredet szétugrasztották. A Kolomeától keletre fekvő területen az ellenség tegnap 40 kilométernyi szélességű harcvonalon megújította támadásait. Elkeseredett, váltakozó lefolyású harcok fejlődtek ki. Odasiétó tartalékjaink önfeloldozó beavatkozása segítségével a túlerőben levő ellenséget több ponton kéziusában visszavetítettük. Végül az esti órákban mégis vissza kellett vennünk harcvonalunk egy részét Kolomea felé és a vonaltól délre. A Dnyeszter-kanyarulatban Obertyntől északra osztrák-magyar csapatok két túlerőben levő orosz támadást verték vissza. Hasonlóképp megfoglaltak az ellenség összes kísérleteit, a melyekkel Novo-Poczaievól nyugatra az eperségi 67. gyalogezred elszelölt osztagait igyekezett visszaverni. Volhyniában a tegnapi nap aránylag csendben telt el. A nyugati harctéren

az angol és a francia arcvonal északi szárnyának egész képe lényegében ugyanaz, mint az előző napon; ellenséges járőrök és erősebb gyalogos osztagok előretörése, valamint a gáz-támadások gyakoribbabbak lettek. Az ellenséget mindenütt visszaverték. A gázfelhők eredménytelenek maradtak. A tüzésre harez részben nagy heveséget ért el. A franciák az Aisnoztól és a Champagneban Auberville és az Argonok közt fekvő harcvonalon is élénkebben tüzeltek. Itt is a németek könnyűszerezzel verték vissza gyengébb támadásokat. A Maastól jobbra, a Thiaumont-erődötől északnyugatra kisebb gyalogsági harcok voltak. Az olasz harctéren tegnap délután az olaszok a doberdói fensiklon levő harcvonalunk egyes részei ellen heves tüzelést indítottak. Este számos nehéz tüzetűg tüzelt a Monte San Michele- és a San Martino-terület ellen. Miután ez a tüzelés az egész fensikra kiterjedt és a legnagyobb erősségig fokozódott, az olasz gyalogság támadásra indult. Most különösen a Monte San Michelén, San Martinónál és Vermeglianótól keletre igen heves harcok fejlődtek ki, a melyek még tartanak. Az ellenség összes előretörései részben ellentámadással verték vissza. A görzi hídfőnél az olaszok Podgora-hadállásunk déli részét támadták meg, behatoltak legelső árkaikba és újra kiűzték őket. A Brenta és az Etsch közt különböző erősségű ellenséges csapatok sok helyen indultak új harcvonalunk ellen. Ilyen előtöréseket a Monte Zebio-szakaszon, a Posina-völgytől északra, a Monte Testón, a Brand-völgyben és a Zugna-hegyháton visszavertünk. Ezekben a harcokban csapataink mintegy 200 olaszot fogtak el.

Junius 30. Kirlibabától északkeletre osztagaink visszavertek orosz támadásokat. Pislinnél, Kutytól északnyugatra, tegnap újra elkeseredett harcok folytak. Az itt harcbavetett túlerőben levő ellenséges erők nyomása következtében csapatainkat a Kolomeától nyugatra és délnyugatra fekvő területre visszavontuk. Obertyntől északra több orosz lovas-támadás súlyos veszteségek között tűzünkben összeomlott. Sokultól nyugatra a Styrnél az ellenség hiába kísérlete meg, hogy az előtte való napon a német csapatok által elfoglalt állásokat visszafoglalja. A nyugati harctéren a német csapatok úgy tegnap, mint az új folyamán, Richebourg-nál azonnali ellentámadással több helyen visszavertek angol és francia előretöréseket. Az ellenség eredménytelenül folytatja gáz-támadásait. Az erős tüzésre véteknység megszakitásokkal tovább tartott. Tahuretől délkeletre és Maisons de Champagne-majornál előnyomuló francia osztagokat véresen visszavertek. A Maastól balra a 304-es magaslatnál előrehaladásokat ért el. A folyótól jobbra nem volt gyalogsági tevékenység. A németek június 28-iki sikereinél és a nagy francia ellentámadások elhárításánál beszállított foglyok összes száma 70 tiszt, 3200 főnyi legénység. Az olasz harctéren a doberdói fensik szakaszán a harcok tovább tartanak és éjjel San Martino területén különösen hevesek voltak. Csapataink ismét visszaverték az olaszok minden támadását. Csak Seltől keletre tart még néhány árok megtisztítása. A görzi hídfő erős ágyú- és aknavető-tűz alatt állott. Az ellenséges gyalogság ama kísérletei, hogy Podgora-állásunk ellen előrehatoljon, megfoglalták. A karintiai harcvonalon kudarcot vallott ellenséges erőknek a nagy Pal és kis Pal, valamint a Freikofel ellen irányuló támadása. A Puster-völgyben Sillian, Innichen és Toblach helységeket messzehordó nehéz ágyúk tüze alatt állnak. A Brenta és Etsch közötti területen az olaszok tevékenysége új képet nem mutatott. Erősebb és gyengébb osztagok az arcvonal számos helyén sikertelenül támadtak. A Borcola-állásunk ellen irányuló egy ilyen támadás alkalmával az olasz tüzésre erősen tüzelt habozva előnyomuló saját gyalogság vonalába. A tegnapi harcokban csapataink 300 foglyot, köztük 5 tisztet, 7 gépfegyvert és 400 fegyvert szállítottak be.

Julius 1. Tlumacznál Bothmer gróf tábornok hadseregének osztrák-magyar csapatai ellen lovas-tömegek három kilométernyi szélességben és hatos tagozásban rohamot intéztek. Az ellenséget szét-szórtuk, miközben súlyos veszteségeket szenvedett. Egyébként Kelet-Galicziában és Bukovinában semmi jelentős esemény nem történt. Volhyniában a szövetséges hadseregnek támadása előrehalad. Ugrinovól délre, Torcзыntól nyugatra és Sokulnál az ellenséget visszaszorítottuk. Junius eleje óta a Pripjettől délre 158 orosz tisztet, 23,075 főnyi legénységet, több ágyút és 90 géppuskát szállítottunk be. A nyugati harctéren az angoloknak és franciáknak sok helyen éjjel is megismételt felderítő előretöréseit mindenütt visszaverték. Foglyok és hadiszere több izben jutottak a németek kezére. Az előretöréseket erős tüzeléssel, gáz-támadásokkal vagy robbantásokkal verték be. Ma reggel a Somme mindkét oldalán a harcai tevékenység jelentékenyen fokozódott. Reimstől északkeletre és Le Mesnilől északra az ellenséges gyalogság kisebb vállalkozásai megfoglalták. A Maastól nyugatra helyi jelentőségű gyalogsági harcok voltak. A keleti parton megkísérelte az ellenség, hogy a németek állásai a roide Terre-en, a Thiaumont-pánczélerődnél és ez erődben ismét elfoglalja, a mennyiben hasonlóképpen, mint május 22-én és 28-án Douaumont erőd ellen, nagy tömegeket vitt rohamra. Ma éjjel kiadott jelentésében is lényegesen helyi sikere alapján elhamarkodottan jelentette, hogy az erődöt visszafoglalták. A valóság az, hogy támadása legsúlyosabb veszteségei mellett mindenütt megfoglalt. Egyes helyeken egészen vonalainkba előrejutott embereit elfoglalták, különösen az egykori pánczélerődbe csak foglyot tette be a lábát. Német járőrök vállalkozásai a Parroy-erődötől északra és Senonestől nyugatra sikerrel jártak. Douai, Bapaume, Péronne és Nesle városokban a franciák és az angolok tüzelése valamint a repülő bombák számos francia lakost öltek és sebesítettek meg. Az olasz harctéren a doberdói fensik északi szakaszán a heves harcok után, a melyekben csapataink összes állásait megtartották, a harcai tevékenység lényegesen csökkent. A déli szakaszon ellenben az olaszok támadásait és miután ezeket visszaverték, az igen élénk ágyútüzelést folytatták. Foglyokban 5 tisztet és 105 főnyi legénységet szállítottunk el. A karintiai harcvonalon alpino-csapatok a Seebach-völgytől északra sikertelenül támadtak. A Brenta és az Etsch között az ellenségnek a Cima Dieci és a Monte Zebio területén, továbbá a Monte Interrotto ellen, a Pasubión, a Brand-völgyben és a Zugna-hegyháton állásaink ellen intézett előretörései megfoglaltak. Arco olasz lövegek tüzelése alatt állott. Temperzerói repülőink San Canziano, Bestrigna és Staranzano helységeket, melyeket az ellenség megszállta, valamint az Adria-műveket bőségesen bombázták.

Julius 2. Bukovinában változatlan helyzet mellett különös esemény nem történt. Kolomeától nyugatra és a Dnyesztertől délre új heves harcok fejlődtek. Tarnopoltól északnyugatra osztrák-magyar és német zászlóaljok visszafoglalták a Vorobiovska magaslatot, a mely annyira vétekéddé tárgya volt. Hét orosz tisztet és 892 főnyi legénységet foglyok ejtettünk; hét géppuskát és két aknavetőt zsákmányoltunk. A Linsingen tábornok parancsnokának alatt álló szövetséges haderők támadása tegnap is számos helyen jóval előbb haladt. A foglyok száma és a zsákmány mennyisége emelkedik. Az oroszok ellentámadásai megfoglaltak. A nyugati harctéren tegnap a Somme, valamint az Ancre patak mindkét partján 40 kilométernyi szélességben hét napi igen erős tüzésre tűz- és gázhatás után, megkezdődött az angoloknak és franciáknak számos hónap óta korlátlan eszközökkel előkészített nagy tömeg-támadása. Gommeourtól Laboiselle vidékéig az ellenség nem ért el nevezetesebb sikert, de igen súlyos veszteségeket szenvedett. Ellenben sikerült neki a Sommeig terjedő két hadosztály-szakasz első vonalaiban egyes pontokon benyomulni, úgy hogy a németek jobbnak látták ezeket a hadosztályokat a teljesen összelőtt legelől levő árkokból az első és második vonal között fekvő állásba visszavenni. A legelől levő állásban szilárdan beépített, egyébként hasznavehetetlenné tett anyag, a mint ez ilyen alkalommal mindig megtörténik, veszendőbe ment. E nagy harcai ténykedéssel kapcsolatban több helyen tüzésre rájáratást is kisebb támadást intéztek a németek ellen a csatlakozó harcvonalokon és Tahuretől nyugatra és délkeletre is; ezek mindenütt megfoglaltak. A Maastól balra a 304-es magaslaton francia árokkrészeket elfoglaltak és egy francia kézigránát-támadást visszavertek. A Maastól keletre az ellenség új nagy harcbevadásával tegnap több ízben és ma reggel is megtámadta a Froide Terre magaslaton, különösen a Thiaumont erődnél lévő német vonalakat; zárótüzeinkben legnagyobb veszteségei közt vissza kellett fordulnia. Az olasz harctéren a doberdói fensik déli szakaszán az olaszok folytatták a heves tüzésre tüzelést és a támadásokat a Seltől keletre levő terület ellen. Az ellenségnek ezen erőfeszítései, a melyeket éjjel is folytatott, hála a védők szívós kitartásának, eredménytelenek maradtak. A Brenta és Etsch között is megismétlődtek az olaszoknak harcvonalunk számos pontja ellen intézett előretörései. A Marmolata-területen csapataink az olasz osztagoknak több támadását visszaverték. Az Orlier-területen elfoglalták a Kristálycsúcsok egyikét. Tegnap több mint 500 olaszot, köztük 10 tisztet elfoglaltunk.

Julius 3. Bukovinában nem volt jelentős esemény. Kolomeánál a harcok terjedelme növekedett. A városról nyugatra az ellenségnek ellenünk intézett előretörését ellentámadással megállítottuk. Tlumaczról délkeletre, a hol német és osztrák-magyar csapatok állanak harcban, másfél kilométernyi szélességben ellenünk megindult lovasroham tüzésre és gyalogsági tüzeben összeomlott. Lucktól délre a szövetségesek támadása ismét tért nyert. Lucktól nyugatra és északnyugatra az oroszoknak heves előretöréseit visszavertük. Szint-úgy megfoglalt az ellenségnek egy lovasroham

Zloczevka körül is. Baranoviczitől északkeletre német és osztrák-magyar csapatok heves tüzésre tüzzel előkészített erős támadásokat utasítottak vissza. A harcok még nincsenek teljesen befejezve. A nyugati harctéren az angol-francia támadások folytatása a Somme mindkét oldalán általában nem ért el a folyótól északra semmiféle előnyt. Az ellenség új rendkívül nagy véres veszteségeket szenvedett. A folyótól délre északra a németek egy második állásba hajlították vissza azt a hadosztályt, a melyet tegnap a legelső és a második vonal közti állásba verték vissza. A harcai tevékenység a meg nem támadott hadseregarcvonalokon ugyanaz maradt. A Maastól nyugatra kisebb gyalogsági harcra vezettek a franciáknak azok a kísérletei, hogy a 304-es magaslaton elfoglalt árokkrészeket ismét elragadják. A Maastól keletre az ellenség továbbra is a Thiaumont erőd és a Froide Terre elleni hiábavaló támadásokban merült ki. Egyik támadása alkalmával mintegy hatszáz méterig az erődöt délnyugatra átmenetileg benyomultak a németek elől lévő árkaiba, a honnan azonban rögtön ismét kivertek. Vaux erődötől délnyugatra a «Batterie de Domloup» ma éjjel óta a németek kezében van. Száz foglyot és több gépfegyvert szállítottak be. A Bois de Prétreben (Pont à Mous-sontól északnyugatra) lévő német állások ellen előnyomuló francia osztagokat könnyűszerezzel visszaverték. Az olasz harctéren ellenséges lövegeknek és aknavetőeknek a doberdói fensik, különösen a Monte dei sei Busitól délre lévő szakasz ellen kifejtett élénk tevékenysége tovább tart. Helyi-közeli szívós kézigránát harcok is folytak. A Marmolata-területen és a Brenta és Etsch közötti harcvonalunkon ismét visszaverték az ellenség több támadását. A Monte Interrotto területén Kaiser hadnagy és a kir. 26. Landwehr-gyalogezred hat emberből álló járőrével egy ellenséges géppuskát ellen végrehajtott sikeres vállalkozás után 266 olaszot, köztük négy tisztet, mint foglyot szállított be. Más helyeken tegnap 14 tisztet és 336 főnyi legénységet fogtak el.

Julius 4. Bukovinában csapataink az oroszok egyes elszigetelt előretöréseit visszautasították. Kolomeánál a harc változatlan heveséggel folyik. Az oroszok a városról nyugatra végrehajtott támadásainkkal nem érték el eredményt. — Tlumaczról délkeletre — Bothmer gróf tábornok hadseregének német és osztrák-magyar csapatai gyors előnyomulásban az oroszokat több mint húsz kilométeres harcvonal szélességben tíz kilométerrel mélyebbre nyomták vissza. Volhyniában az ellenség tömeg-támadásokkal igyekszik előnyomulásukat

feltartóztatni, de mindenütt súlyos veszteségekkel vertük vissza. Lipót bajor herceg csapatainak ellentámadásai azokon a helyeken, a hol az oroszoknak kezdetben sikerült előrehaladniuk, mindenütt sikerrel jártak, 18 tisztet és 1888 főnyi egénységet elfoglalt. Hinderburg hadseregénél sokszorosan fokozott tüzésre tevékenységgel kapcsolatban az oroszok este és éjjel a Naroc-tól Smorgonon át a Wiszniewtől keletre elterülő vidékig húzóadó arcvonal több helyen támadtak jelentékeny erővel. Eredményt nem értek el. A nyugati harctéren, míg az Ancre-pataktól északra az ellenség nem ismételte meg támadásait, az Ancre és a Somme között a Thiepval—La Boisse—Mamez-erődöske arcvonal ellen, a Sommetől délre pedig a Barieux-Belloy vonal ellen nagy erőt vetett harcba. A harcbavetett nagy emertömegeknek megfelelőek voltak tüzésre és gyalogsági tüzekben szenvedett veszteségek. A támadásokat mindenütt visszaverték. Hardecourt falunk (a Sommetől északra) birtokát elkeseredetten folyt a harc. A benyomult franciákat kivertek. Az Yperntől északkeletre, La Bassétól nyugatra és Lenstől nyugatra eső vidéken helyi ellenséges előtöréseket, a Maastól keletre pedig a Batterie de Damloup ellen intézett erős támadásokat verték a németek simán vissza. Német járőrök Armentierestől keletre és délkeletre az angol állásokba, felderítő osztagok Exbrückenél (Mülhausen-től nyugatra) a francia állásokba törtek be. Itt a franciáknak egy tisztje és 60 vadász esett fogságba. Az olasz harctéren a tenger és a Monte dei sei Busi közötti harcvonalunk tegnap este és egész éjjel legerősebb tüzésre tűz alatt állt és az olaszok ellene szakadatlanul támadásokat intéztek. Az ellenség lehevesebb erőfeszítései ezáltal a Monfalconétól keletre fekvő hegyhát ellen irányultak, melyet eddig népfelkelőcsapataink hét támadás ellen teljesen megvédtek. Az olaszoknak Baginál, a Monte Cosichon és Seltől keletre fekvő hadállásaink ellen irányuló előretöréseit szintén — részben kéziusában — visszavertük. A Monte San Michele előtt már tüzésre tüzele megfoglalták az ellenség gyalogságának előnyomulását. A Sugana-völgytől északra az olaszoknak a Maso-patak felső folyamánál lévő hadállásaink elleni támadásai megfoglaltak. A felső Posina-völgytől északra is visszaverték csapataink az ellenség több erős támadását. Tegnap 177 olaszot fogtak el. Foint János főhadnagy a harmadik ellenséges repülőgépet lőtte már le.

Julius 5. Bukovinában a Kirlibabától északkeletre fekvő magaslatokon az ellenség lovasságá-

val csatározás folyik. Kolomeától nyugatra déltől tájban egy támadásra előnyomuló orosz dandártüzerégenk arra kényszerített, hogy menekülés-szerűen vonuljon vissza. Esterfelsé az ellenség Sadvavától délre nagy haderővel támadott. Minde- nütt visszavertük, helyenként elkecseregett kézitusa után. Barysznál, Bucaczól nyugatra az oroszok rövid időre behatoltak egyik állásunkba. Egy ellentámadásunkkal azonban eredeti védelmi vonalainkat visszahódítottuk. Verbennél, a Styr felől folytatásánál, osztrák-magyar csapatok egy előtörésük alkalmával 11 orosz tisztet, 827 főnyi legénységet fogtak el és 5 gépfegyvert zsákmányoltak. Lucktól délnyugatra és nyugatra újra legnagyobb veszteségek mellett hiúsult meg az ellenség számos előtörése. A Styr-szakaszon Sokul alatt egészen Rafalovkvaig az oroszok újra megkezdtek támadásait. Kolkítól nyugatra az ellenség nagy haderő harcbeállításával arra törekszik, hogy az északi parton szilárdan megvesse a lábát. Számos helyen visszavertük az oroszok támadásait. Hinderburg tábornagy hadserege harcbavonala ellen az ellenség különösen Smorgon mindkét oldalán folytatva vállalkozásait. Lipót bajor herceg tábornagy hadserege harcbavonala ellen az oroszok a Zirmtól kezdődően a Baranoviczitől délkeletre eső területig támadásait újól megkezdették. Részben igen szívós közütsámban visszavertük őket, vagy onnan, a hol állásainkba behatoltak, kiver- tük. A legelső és legutolsó veszteségeket szenvedték. A nyugati harctéren a tengerparttól az Ancre-patakig kisebb felderítő harczoktól eltekintve, csak élénk tüzésre és aknavető tevékenységgel uralkodott. A legutóbbi napokban az Ancre jobb- partján sebesületlenül elfogott angolok száma 48 tiszt és 867 főnyi legénység. A Somme mindkét partján lévő harcvonalon tegnap este óta ismét súlyos harcok folynak. Az ellenség eddig sehol sem volt képes komoly előnyöket kiközdeni. A Maas balpartján a nap különös események nélkül telt el. A Maas jobbpartján a franciák újól nagy erővel, de hiába igyekeztek a Thiaumont erődöt északnyugatra lévő állásainkhoz közelebb férkőzni. Az olasz harctéren a Doberdo szakaszát, főként a fensik déli részét, az olasz tüzésre tűz alatt tartja. Az olaszoknak Montalconétól és Seltől keletre lévő hadállásaink elleni támadásai kísérletei megfoglaltak. A Brenta és az Etsch közt harcvonalon az ellenség Roanánál és a Posina-völgytől északra lévő hadállásaink ellen haszalanul kísérlet meg előtöréseket. Malborgethnél és a Sugana-völgyben egy-egy ellenséges repülőgépet lőtünk le.

Kalodent
Fog-Krém 90 Fillér

Betegtoló-kocsikat
rokkantak és amputáltak részére jótállás mellett a legutóbbi és legelőgánsabb kivételben, valamint a betegpótláshoz szükséges összes eszközökkel.
műanyag, műkezes, járó és nyújtógépek a technika legmodernebb elvei szerint gyárt.
KELETI J.
Budapest, IV., Korona-herceg-utca 17. szám.
Alapított 1878. Tel. 13-76.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kinek van szeplője?
Vagy bármely más folt, bőrtisztatlanság az arcán?
Az használja teljes bizalommal
Rozsnyai Szeráj arczenőcsét.
mely egyedül szer az arc tisztítására, szeplő, pattanások eltávolítására. Használatára az arc pár nap alatt bármilyen púhára és hófehérre változik. Egy kis üvege ára 50 fill., nagy üvege 1-90 K. Hosszabb üvege 1 kor. Szappal Szeráj arczsma ára 1-20 K. Szőzőn poudre, az arszopok gyöngye, dohoz 1-40 K. fehé, róza, sárga és testszínen.
Készült: Rozsnyai M. Gyógyszertára, Arad, Szabadság-tér 8.

LOHR MÁRIA
A főváros első (KRONFUSZ) Fűzők: II. Fő-u. 27. IV. Eski-ut. 6. és legdrágább (GYAR és FŐZLET: Kecskeméti-u. 14. V. Harmad-u. 4. V. Teréz-kört. 39. vezlyeltitő: VIII, Baross-n. 85. Andrássy-ut 16. kelmeftető: VIII. József-art.2.
gyári intézete. Telefon: József 2-37.

Most jelent meg Kerpely Béla könyve:
„Nimródok a fronton“
Mulatságos vadászese-tek a nagy háboruból.

Vadász millióban tartott haditudósítások, melyek a vadász és nem vadászot egyaránt érdeklik.
A diszes kiállítású kötet
= ára 2 korona =
(bérmentes küldéssel 2 K 40 f.)
Megrendelhető: a „NIMRÓD“ képes vadászujság kiadóhivatalában, Bpest, IV., Egyetem-u. 4. (Franklin-Társulat) a pénz beküldése vagy utánvét mellett.
Fronton levő hozzátartozójának nem küldhet ennél kedvesebb olvasmányt!

ÓRAK
kiváló pontosságú szabályozva 10 évi jóállás mellett.
ÉKSZEREK
díszes és izlense kiválóan.
ÉVŐESZKÖZÖR
ezüst és alpacaszőrből.
EZÜSTNEMŰER
és
DISZTÁRGYAK
szigorúan szabott jutányos árakon kész- pénz és előnyös részletekkel fel- tételök mellett beszerezhetők.
BRAUSWETTER JÁNOS
CHRONOMETER és MŰORÁSKAL
Alapítotól **SEGED.** Számos ki- 1847-ben. A tisztelet.
Több ezer állományú levél. Legújabb díszes nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Két kiváló író legújabb munkája!
Bűbajosok
Novellák
Irta Kosztolányi Dezső
Ára 3 K 50 f.
Tavaszi játék
Regény
Irta Lakatos László
Ára 3 K 50 f.
A Franklin-Társulat kiadása
Kaphatók minden könyvkereskedésben

Előfizetési feltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 5 korona, fél-évre 10 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a «Világkrónika»-val negyedévre 6 korona, félévre 12 korona.

Az előfizetéseket a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

HALÁLOZÁSOK.

Hősi halált haltak: NEMES VANNAY KORNÉL, a 16. beszercebéányi honvédszázados századosa, a harmadosztályú hadi díszítményes katonai érdemkereszt tulajdonosa, 84 éves korában a Buczacz táján vívott harcokban. — A magyar tartalékos vadászszázados, 22 éves korában, az assigói fensíkon. — Marosvásárhelyre értesítés érkezett, hogy SELLEY LÁSZLÓ hadnagy, Urnapián a harcztéren esett. Ugyanaznap temették el az édesatyját, Selley Sándor nyug. huszáromagot. — A magyar királyi szegedi 10. felméri felügyelő tisztkara gyászlapon tudatja, hogy kartársuk, KOMLÓS ANTAL, kataszteri mérnök, a galicziai harcztéren, Suchodolnál. — BEREGI SÁNDOR, tartalékos vadászhadnagy, Arsiéron túl, az olasz harcztéren. — KUBISSK ÉDE tüzérhadnagy, Lucknál, 25 éves korában. — MÉSZÁROS FERENCZ, tartalékos hadnagy, (68. gyalogezred 15. század) a volhyniai fronton. — GYARMATHY MIKLÓS, harmadéves joghallgató, a 32-ik honvéd gyalogezred zászlósa, 21 éves korában, a volhyniai harcokban. — HOLLÁNDER EMIL, okl. mérnök, 89. honvéd árkász századbeli tart. hadapród, a keletgalicziai harcztéren. — BÁRÓ VBANYICZÁNY MIKLÓS, hadapródjelölt, az Ikvamenti útközvetben. — GREINER LAJOS, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége erzsébetfalvai fiókjának titkára, az olasz harcztéren. — BOCSKAI MIHÁLY, népiskolai tanító, az eperjesi 67. számú közös gyalogezred katonája, az északi harcztéren. — GLASNER MÁRTON, önkéntes szakaszvezető, rózsahegy-i bornagykereskedő, a Sztripa menti harcokban. — FREISCHMANN DÁVID, volt kunhegyesi lakos magánhivatalnok, Luck feletti harcokban.

Elhunytak még a közelebbi napokban: GÁBER GUSZTÁV, az ipolyimagyarai evangélikus egyház felügyelője és a losonci evangélikus egyház kérdésműlt felügyelője, 89 éves korában, Losoncon. —

HÁMORY MÁRTON, igazságügyi miniszteri nyug. szám-tanácsos, 70 éves korában, Budapest. — BURCHARD-BÉLAVÁRY KONRÁD, a főrendiház tagja, a Pesti Hengermalom elnöke, Budapest, 79 éves korában. — TÉGLÁS KÁROLY, a Lipót-rend lovagja, földmivélségi miniszteri tanácsos, a kincstári erdészeti főosztály főnöke, a háborúban feldült kárpáti községek állami segítő akciójának központi vezetője, kormányhatósági megbízott stb. 58 éves korában, Budapest. — MAJNIK BELA, honvédezerhadbiztos, a harmadosztályú vaskorona-rend, Ferencz József-rend lovagja, katonai érdemek tulajdonosa, 68 éves korában, Aflenzben. — SZABÓ JÁNOS, építész, 66 éves korában, Budapest. — VÉCSEY LIPÓT, a jékkárfelvévő iroda fő-felügyelője, 65 éves korában. — Idős. BONYI ADORJÁN, királyi közjegyző, Bihar vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, 64 éves korában, Margittán. — HURCSS JÁNOS, 63 éves korában, Oszlányon. — DASSIEVICZ BELA, posta- és távirafőtiszt, 42 éves korában, Rákospalotán. — RAMER ISTVÁN, rendőrkapitány, Arad városának régi érdemes tisztviselője, Aradon. — PAMMER JENŐ, magyar királyi szőlészeti-borászati főfelügyelő, Bihar vármegye törvényhatósági bizottsági tagja, 42 éves korában, Bihardioszegen. — VERZAR ÖDÖN, mihézai földbírtokos, 35 éves korában, Kolozsvárt.

ÖZV. PIETSCH GYULÁNÉ, szül. Mafussig Erzsébet, 83 éves korában, Budapest. — CARTORISKA MÁRIA, hercegnő, 81 éves korában, Bécsben. — NAVRÁTH VIKTORNÉ, szül. Plósz Julianna, 79 éves korában, Budapest. — ÖZV. TÓTH IGNÁCZÉ, szül. Micheller Erzsébet, 77 éves korában, Veszprémben. — KÖLESEI KENDE NYDIA, 73 éves korában, Czigénydányádon. — HAJÓS ADOLFÉ, szül. Korn Róza, 60 éves korában, Budapest. — Dr. SZENT-LÉLEKY GYULÁNÉ, szül. Hegedűs Margit, 55 éves korában, Kassán. — MÉSZÁROS KORNÉLNÉ, szül. Weibel Mária, 53 éves korában, Budapest. — KOVÁCS FERENCZÉ, szül. Gyüre Eszter, 49 éves korában, Beregszászon. — FERETE MIHÁLYNÉ, szül. Kun Ilonka, 36 éves korában, Budapest. — KÖRÖSSY BERTALANNÉ, szül. Réti Rózsika, 32 éves korában, Pozsonyban.

Szerkesztői üzenetek.

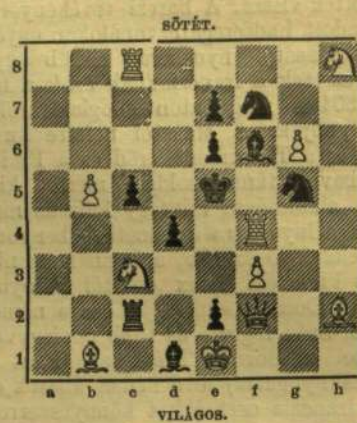
Magda. Fiatalosan szentimentális történetke, tartalma vajmi kevés, de stílje valamelyes érzékre vall. Persze még hosszú út választja el attól, hogy jól tudjon eszélni.

Bor nélkül. Csak úgy össze-vissza van dobálva, minden művészi alakítás nélkül, darabosan, úgy hogy a végén azt sem tudjuk igazán, mit akar mondani.

Kánikula. Ugyancsak benne vagyunk az aktualitásában, de versnek mégsem elég, ha rossz ritmikában azt panasolja, hogy meleg van.

SAKKJÁTÉK.

3012. számú feladvány Spóner Andortól, Nagylominó.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 23-ik számában megjelent képtalány megfejtése: Nézd meg az anyját, vedd el a lányát.

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL

Szerkesztői iroda: Budapest, IV. Vármegye-utca 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

A magyar katona aranykönyve

A MI HŐSEINK

Katonáink hőstettei a világháborúban.

WOINOVICH EMIL

cs. és kir. gyalogezred tábornok

vezetése alatt szerkesztette

VELTZE ALAJOS

cs. és kir. alezredes, a cs. és kir.

hadilevelítár osztályfőnöke.

Közreműködtek:

REICH ÁRPÁD

m. kir. honvédtuszáros-alezredes

és

SEBŐK ZSIGMOND.

Képmellékletekkel

Ára kötve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben

Vadászsportot üzök

akár itthon, akár a fronton vannak —
figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD“

KÉPES VADÁSZUJSÁG-OT

Állandó melléklete:

„A vadászeb“

czimű egyedüli magyar nyelvű eb-
tenyésztési szaklap. — Mindkét lap
gyönyörűen illusztrálva.Előfizetési ár mindkét lapra: egész
évre 14 kor., félévre 7 kor., negyed-
évre 3.50 kor., egyes szám ára 50 fillér.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Buda-
pest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.
(Franklin-Társulat.)Rendeléseknél szivesked-
jék lapunkra hivatkozni.Krém puder
és szappan a
modern szép
asszony
szereplője

Diana krém próba téglát 1.- K
nagy téglát 2.50 K
Diana puder próba doboz 1.- K
nagy doboz 2.50 K
Diana szappan próba doboz 1.- K
nagy doboz 2.50 K
Diana fogkrém 1 tubus 1. K

Mindenütt kapható!

Főelárusítóhely:

Diana Kereskedelmi Részv.-Társ., Budapest, Nádor-utca 6.

Darumadár ha elszállsz,
Messe mentél nagyon messe,
Ott a hol a Dnyozser vize zug
hanglemezekből állandóan újdonságok
WÄGNER
Hangszer-Király-nál Budapest, József-krt 15.
Beszélőgépek 50 koronától 500 koronáig.
Arjezzék ingyen. — Előleg küldendő.

A Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamara-
tól fenntartott nyilvános, három évfolyamú
Női FELSŐ KERESKEDELMIS ISKOLA
POZSONYBAN.
Érettségi vizsgát. Állásköz. Internátus.
Érettségi kivételre küld az igazgatóság.

RENDELÉSNEK
* SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI.

Most megjelent
érdekes ujdonság:

A sárga kérdés

Emberföldrajzi és
politikai tanulmány

Irta: SEBŐK IMRE dr.

Ára 1 korona 50 fillér

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvtáránál

LISZKA VIZ Kapható:
Török József
gyógyszertára,
Budapest, VI.,
Király-utca 12.
sz. és Csillag-
gyógyszertár,
Nagyvárad.

Ára 2 korona.

Érdekes ujdonság!

A
legyőzhetetlen
ország

Irta. Dödy

Ára 2 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrásy-út 21.
és minden könyvtáránál

A Magyar Könyvtár

kaszetta kiadása.

Ambrus, Heltai, Kaffka, Kóbor, Krúdy, Lakatos,
Molnár, Sebők, Szini, Szöllösi

64 elbeszélés 10 kötetben,

külön-külön kötésben, színes borítékkal.

A tíz kötet egy kaszettában ára 6 K.

MAGYAR KÖNYVTÁR
A FRONTRA!

Tíz füzet, tartalmaz 64 kitűnő elbeszélést.

Ára tábori csomagolással együtt 3 K.

Kaphatók minden könyvkereskedésben.

Az amerikai parfüm
„HYGIEA“

Áldásos az idegek, mert a
tapadó különféle szagot (iz-
zadás, bork, gőzölés, szájbűz,
menstruatio stb. elenyészt,
kellemes illatú és dezinficiáló
hatású. Ajánlhatók továbbá:
Khasanát, Isala, Bellát, Lor-
nát dekanént K 3- és
Orgonát, Iholját, Rózsát,
Gyöngyvirágot, Orchideát,
Suvarditát, Ideált, dekanént
K 2- Legalább két deka
küldésnél bérmentve, után-
vétellel, vagy a pénz előzetes
beküldése ellenében.

Gyártó: Hyvarion & Co.
Newyork. Egyedüli szétkül-
dei hely: Gross Antal ki-
viteli háza, Budapest, VIII/117
József-körút 23. szám.

MAGYAR KÖNYVTÁR

Az 1870—71-diki

NÉMET-
FRANCZIA
HÁBORÚ

teljes leírása

Dr. MIKES LAJOS-tól.

Ára 60 fillér.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkeres-
kedése (Wodianer F. és
Fiai) r.-l.-nál Budapest,
VI., Andrásy-út 21. és
minden könyvkereskedésben.

ÚJ KÖNYV!

Magyar katonatisztek hőstetteit
örökíti meg

A MI HŐSEINK

Tisztjeink hőstettei
a világháborúban

WOINOVICH EMIL Közreműködtek:
cs. és kir. gyalogezred tábornok REICH ÁRPÁD
vezetése alatt szerkesztette m. kir. honvédtuszáros-alezredes
VELTZE ALAJOS BENEDEK ELEK és
cs. és kir. alezredes, a cs. és kir. BENEDEK MARCELL
hadilevelítár osztályfőnöke.

Képmellékletekkel

Ára kötve 6 korona

A Franklin-Társulat kiadása

Kapható minden könyvkereskedésben

A Kultúra és Tudomány

minden kötete a modern gondolkodás kiváló terméke.

1. Széchenyi eszmevilága. I. *Gaal János, Beöthy Zoltán, Prohászka Ottokár, Kenessey Béla, gróf Vay Gáborné, gróf Andrássy Gyula tanulmányai.* Kötve K 1.60
2. A szikratávíró. *A. Slaby* tanárnak a német császár előtt tartott felolvasásai után átdolgozta *Kreuzer Géza* mérnök. Kötve K 1.20
- 3-4. A természettudomány fejlődésének története. Két kötet. Irta *Wilhelm Bölsche*, ford. *Schöpsfin Aladár*. Kötve K 2.40
5. Kant-Breviarium. Kant világnézete és életfelfogása. A művelt ember számára, Kant irataiból összeállította *dr. Gross Félix*, ford. *dr. Polgár Gyula*. Kötve K 1.60
6. Az emberiség jövője. Irta *Heinrich Lohzky*, fordította *Schöpsfin Aladár*. Kötve K 1.20
7. A vagyon tudománya. Irta *I. A. Hobson*, fordította *dr. Süds Zoltán*. Kötve K 2.—
8. A szociológia vizsgálata. Irta *G. Palante*, ford. *dr. Mikes Lajos*. Kötve K 1.60
9. A tömegek lélektana. Irta *Le Bon*, ford. *Balla Antal*. Kötve K 2.—
10. Rodin beszélgetései a művészetéről. Összeállította *Paul Gsell*, ford. *Farkas Zoltán*. Kötve K 1.20
11. Henri Bergson filozófiája. Irta *René Gillouin*, ford. *Farkas Zoltán*. Kötve K 1.20
12. Széchenyi eszmevilága. II. kötet. Irta *Apáthy István, Imre Sándor, Pauler Akos, Zsüszky Mihály, Márki Sándor, Gaal Jenő* tanulmányai. Kötve K 1.60
13. A francia irodalom főirányai. Irta *G. L. Strachey*, angolból ford. *Schöpsfin Aladár*. Kötve K 1.60
14. A világegyetem élete. Irta *Svante Arrhenius*, fordította *Polgár Gyula*. Kötve K 2.—
15. Az ember helye a természetben. Irta *Lembossék Mihály dr.* Kötve K 1.60
16. Az élet értelme és értéke. Irta *Rudolf von Eucken*, ford. *Schöpsfin Aladár*. Kötve K 2.—
17. A gondolatszabadság története. Irta *J. B. Bury*, ford. *Balog Gábor*. Kötve K 2.—

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (WODIANER F. és FIAI) R.-T.-nél
Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Most jelent meg!

KOLLÁNYI BOLDIZSÁR VÉRFOLOTOK

Énekszó a fürgetegben

1914—1916

Ára 4 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél
Budapest, VI., Andrássy-út 21.
és minden könyvárusnál

Érdekes ujdonság!

A mai magyar művészet Képzőművészeti anthológia

Szerkeszti: Előszóval ellátta:
GYÖNGYÖSY NÁNDOR PAKAI GYULA

Cikkeit írták:

GR. ANDRÁSSY GYULA, MAGYAR ELEK,
BÁLINT LAJOS, MALONYAY DEZSÓ,
GYÖNGYÖSY NÁNDOR, RÓZSA MIKLÓS,
LYKA KÁROLY, SZABLYA JÁNOS.

A kötetet több mint 150 szép kép díszíti.

Ára 6 korona.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél
Budapest, VI., Andrássy-út 21.
és minden könyvárusnál.

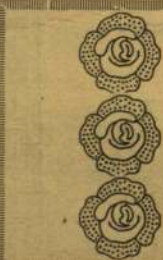
AZ AÉRO

A repüléssel és léghajózással foglalkozó egyedüli magyar hivatalos folyóirat.

Minden számában érdekes és eredeti fényképfelvételeket közöl. A léghajózás eseményeiről, fejlődéséről és céljairól kitűnő és könnyen érthető népszerű cikkekkel tartalmaz.

Különösen figyelemre méltók a léghajózás és repülés hadi alkalmazásáról írott közleményei, valamint az ifjúság számára külön fenntartott kisrepülőgép (modell) rovata.

Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, I. ker., Rerek-utca 46. sz.

Olvassa a hirdeléseket!

RENDELÉSNEK SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

Most jelent meg!

Köveskúti Jenő versei ÁRNYAK

Szalay Pál rajzaival

Ára 3 korona

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél
Budapest, VI., Andrássy-út 21.
és minden könyvárusnál

29. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL

BUDAPEST, JULIUS 16.

AZ ÁLLÁSOKHOZ VEZETŐ FÖLDALATTI KIS VASUT, MELYEN A LEGÉNYSEGET SZÁLLITJÁK.

AZ OROSZ HARCZTÉRRŐL. — Gara Arnold rajza.